

HRVATSKI PLANINAR

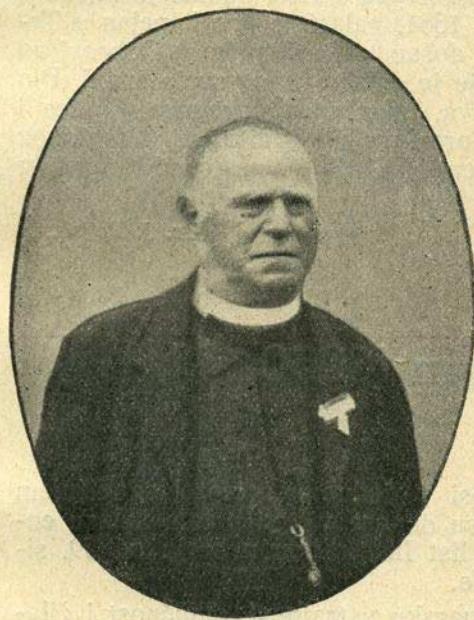
GLASILO HRVATSKOG PLANINARSKOG DRUŠTVA U ZAGREBU.

Br. 4.—5.

U Zagrebu 1927. god.

Godište XXIII.

† Jakov Aljaž.

Dne 4. maja t. g. umro je u malenom gorskem seoci Slovenije, Dovju, nestor slovenskog planinarstva župnik Jakob Aljaž. Već od malih nogu kao djak planinario je sa svojim školskim drugovima po raznim vrhuncima divnih slovenskih Alpa, a pogotovo kasnije kada je svršio bogosloviju i postao kapelanom u Tržiču, pa kao župnik u Dobravi pri Kropi. No njegova ljubav i skrb za slovensko planinarstvo dolazi tek do pravog izražaja u slijedećem njegovom razdoblju života kada je došao za župnika u gorsko seoce Dovje nad Mojstranom. Bilo je to 1889. koncem augusta, kada je Jakob Aljaž došao u Dovje, gdje je našao, kako sam kaže, sve u njemačkim rukama. Kao čovjek koji je idealno ljubio svoj narod, bolilo ga je što je svuda susretao Nijemce, pa zato i kaže u svojem »orisu življjenja« slijedeće: »Na Dovjem se mi je pokazalo novo polje: turistika in slovensko planinstvo. Žal, skoraj vse je bilo nemško, ko pridem na Dovje; Alpen Verein postavlja nemške napisne in nastavlja in dobro plačuje nemške vodnike (rojene Slovence).« I baš ove prilike

potakle su Jakoba Aljaža da je poduzeo najžilaviju borbu za ideju slovenskog planinarstva, ne žaleći ni truda ni muke samo da što više očuva Triglav i okolišne vrhunce od utjecaja njemačkog, i da bude što veći uspjeh za slovensko planinarstvo. Bila je to žilava i ustajna borba, koja je Aljažu uz stanovite uspjehe donašala i mnogo neugodnih časova. No kao idealni planinar, koji iz sve duše ljubi svoje planine, a napose Triglav, zaboravlja on sve neugodnosti i teškoće, čim mu uspije izbiti i najmanju stvar za slovensko planinarstvo. Kakova je bila ogorčena borba najbolje svjedoče njegove riječi: »Težko sem iztrgal Triglav iz rok Nemcov! Delal sem idealno, vztrajno, potrežljivo, mnogo žrtev je bilo treba...« Naš narod kaže» Borba čelići čovjeka« pa je tako i Jakob Aljaž očeličio u toj neprestanoj borbi za rodjenu grudu, a kao čovjek idealista nije pregao pred ničim i zato mu je bio konačni uspjeh velik, zato je video svoje velike ideje ostvarene i to ga je odštetilo za sve one patnje i neprilike. Njegov planinarski rad bio je specijalno koncentriran na triglavski sklop, pa svjedoci toga žilavog i neumornog njegovog rada i danas se vide diljem goroga Triglava.

Kao što su naši osnivači Schlosser, Vukotinović i Torbar propagirali planinarstvo na bazi saradnje s prirodnim naukama, tako je i Aljaž nastojao da se ta

ideja provede u slovenskom planinskom društvu. I možda baš u toj činjenici leži razlog dobrog i čvrstog razvoja obih planinarskih naših društava. No Jakob Aljaž nije bio samo planinar, on je i inače veliki kulturni nacionalni radnik slovenski, jer sve što je slovensko to je Aljaž ljubio i nastojao je svojom čeličnom energijom da podigne do moguće visine. On je glazbenik, skladatelj, vatreň domorodac, skrban učitelj i odličan svećenik svome narodu. Na svakom njegovom koraku očituje se to u punoj mjeri. Kako je pak Aljaž bio ljubljen i poštivan od slovenskog naroda radi toga svoga rada najbolje svjedoči njegov pogreb, kojemu je prisustvovalo veliko mnoštvo slovenske inteligencije i naroda, pa se je po svemu vidjelo, da je pokop jednog narodnog velikana, jednog žilavog narodnog borca, čija će spomen ostati tako trajna u slovenskom narodu, kao što je i trajnost Triglava, kojega je pokojnik toliko volio.

Jakob Aljaž rodjen je 6. juna 1845. u selu Zavrh ispod Šmarne gore. Osnovne škole polazio je u Smledniku 1 sat hoda od Zavrha, gimnaziju je svršio u Ljubljani, a nakon dovršene gimnazije otišao je na filozofske nauke u Beč, odakle je otišao u Ljubljano u sjemenište, koje je svršio i već god. 1881. nalazi se kao kapelan u Tržiču, gdje ostaje do god. 1880. Od g. 1880.—1889. došao je za župnika u Dobrovi na Kropi, a u augustu 1889. za župnika u Dovju, gdje je ostao sve do svoje smrti. Bio je začasnim članom slovenskog planinskog društva, glazbene slovenske Matice i raznih drugih kulturnih društava, a g. 1925. za proslave 50-godišnjice Hrvatskog Planinarskog Društva imenovan je začasnim članom HPD. Slava nestoru Slovenskog planinarstva Jakobu Aljažu!

Dr. J. Poljak.

Prvi ulaz na vrh Logan [6050 m.]

Vj. Novotni.

Zagreb.

Planinarski list kanadskih planinara donosi u jednom pretprošlogodišnjem broju ilustrovanj opis na vrhu Logan. Po tom opisu donose vijesti o tom uzlazu engleske i francuske novine, a naročito ima pariški list Illustration u broju od 29. siječnja o. g. nacrt toga uzlaza uz krasne ilustracije.

Taj uzlaz dokazuje rijetku, neobičnu planinarsku ustrajnost, odlučnost i žilavost, osamljene tjelesne i duševne planinarske vrline.

Budući da je taj uzlaz osim toga još i s planinarskoga, klimatskoga i geografskoga pogleda vrlo poučan, to bi mogao jamačno zainteresovati i naše planinare, kad upoznaju nevjerljatnu fizičnu i moralnu žilavost tih kanadskih planinara.

Da se uzmogne pravo razumjeti ta planinarska žilavost, treba prije svega prikazati orografski kraj Logana, jer je cijeli taj okoliš do danas geografski skroz neispitan i nepoznat.

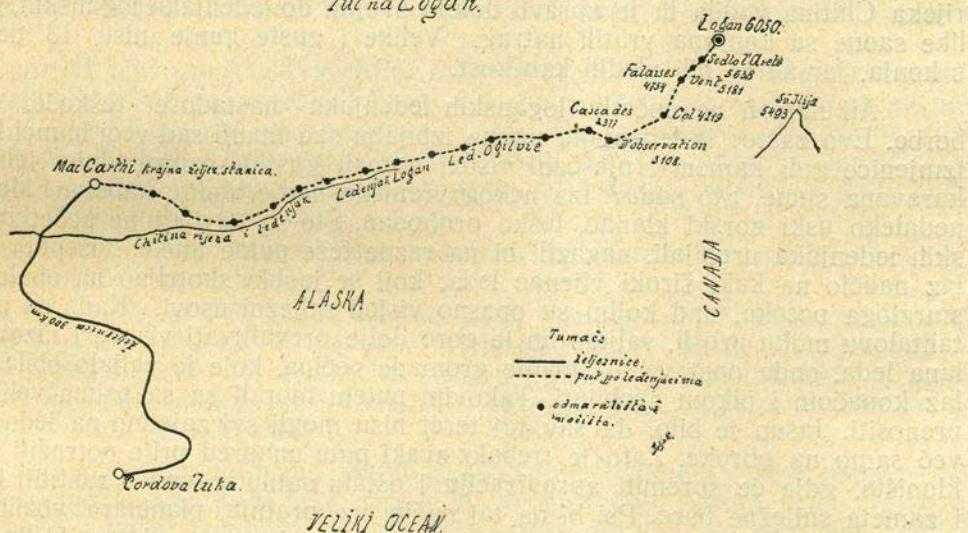
Na sjeverozapadnom vrhu sjeverne Amerike leži danas ruska Alaska bogata zlatom, kožom i pastrmom, a pod Alaskom se širi država Kanada donekle engleska. Cijelom tom sjeverozapadnom stranom Alaske pa južno Kanade, Meksika, Kalifornije sve do Paname diže se silni gorski lanac Rocky Mountains (gorska litica) jednako kao što se vuče u južnoj Americi na istoj zapadnoj strani sve od sjevera pa do vrha južne strane gorski lanac Anda.

Gorski silni lanac Rocky Mountains u sjevernoj Americi pruža na jedan kraj svoja rebra strmo do mora, a s druge strane u visinu od 4000 m do preko 6000 m. Osobitost toga gorja leži u tom, što nekoji vrhovi ispod snijega i leda bacaju vatrū, onda što je morska obala raskidana kao u Norveškoj u Fjorde i napokon što se nad morskom obalom dižu donekle visoko guste šume.

Tamo na jugu Alaske, a na sjeveru Kanade dižu se na blizu dva velika vrha, Sv. Ilija (5493 m) a nad njim Logan (6050 m), koji je ujedno i drugi najviši vrh u sjevernoj Americi. Sami ovi vrhovi stoje u Kanadi. Inače je najviši vrh u sjevernoj Americi u Alaskoj Mac Kinley (6187 m), u južnoj Americi u Andama vrh Aconcagua (6970 m).

Logan je dakle za 1242 m viši od Mont Blanca, najvišega vrha u Evropi. Vrh je taj do sada uopće nepoznat bio kao što i cijeli gornji kraj vrha, a nepoznat dakako i po prilikama klimatskim i geodezkim. Osobitost loganskoga gorja leži u tom, što su ledenjaci tu kud i kamo gorostasniji, šire se prostorom i u širinu i duljinu sedam puta više nego li ledenjaci Mont Blanca nad Chamonixom. Nigdje osim u Grönlandu i na južnom stožeru se takovi ledenjaci ne šire, koliko je danas poznato, premda je oko Logana srednja temperatura jednaka onoj u Leninogradu, Uppsali i Oslu, dakle relativno dosta visoka. Ta abnormalnost dolazi odtuda, što u Alaski mnogo sniježi, pa taj snijeg kopneći te ledenjake neprestano širi.

Put na Logan.

Po stečenom iskustvu imali su kanadski planinari do 1900 m više po ledenjacima hoditi nego na Mont Blanc i oni na Everest (8882 m) u Aziji, najviši vrh svijeta.

Ispod Logana diže se na 5493 m vrh Sv. Ilija. Na taj vrh bio se je prvi popeo već god. 1897. vojvoda Amadeo savojski, ma da je to prije već bio bezuspješno pokušao Amerikanac Bryant. Na najviši vrh Amerike uopće, na Aconcagua (6970 m) popeo se bio već god. 1883. Guissfeldt. Logan, premda od Aconcague za 920 m niži, ostao je do sada nesavladan.

Članovi se dakle planinarskoga društva kanadskoga god. 1924. riješiše popeti se na taj vrh. Ljeti te godine stanu se spremati i ispitivati pristup i pravac do vrha, iste godine, kada su engleski planinari pošli treći put na Everest.

Vodja ekspedicije bijaše kanadinac Mac Carthy. Sa još sedmoricom iskrca se u veljači god. 1925. u luci Cordovi na jugozapadnoj strani Alaske te kreće željeznicom rudničkom do naselja rudničkoga Mac Carthy, 300 km od luke. Ta željeznica gradjena je 9 km na ledenjaku. Od naselja Mac Carthy valjalo je preći ledenjake chitinske, loganske i ogilvijske. To je put od 200 km. Na tom putu imali su gaziti 83 km po ledenjacima. To su bez velike muke prevalili, jer su ledenjaci dosta položiti.

Za taj put trebali su 37 dana; na dan su dakle svladavali samo oko $13\frac{1}{2}$ km.

Teži i dugotrajniji posao bila je spremanje živeža, sprava i drugih naučnih i tehničkih pribora pod Logan. Valjalo je naime dopremiti donekle pod vrh Logana oko 8500 kg sveukupne potrebne robe. Do naselišta Mac Carthy — onih 300 km — od morske luke Cordove spremljena je sva roba rudničkom željeznicom, a odavle na troje male saone za pse i dvoje velike saone, na koje su upregnuli po četiri konja.

Dne 17. veljače otpočeo je otputovanje robe od selišta Mac Carthy na studeni od $40-50^{\circ}$ C. ispod ništice uz ljuti sjever. Da se ne smrznu po noći, raskopali bi led i spustili životinje pod led i snijeg, a isto tako su i svoje šatore bili pod snijeg razapeli.

A kako su u toj zimi spavalii? Evo ovako: zagrnuli bi se najprije u devine kože, onda bi legli na vreće nakrcane gušćim pahuljicama, pod koje su opet sterali jastuke zrakom ispunjene. Dobro su spavalii, rekoše.

Na taj način prevalili su naši planinari prilično lahko i bez neprilika u 11 dana uz ledenu, zamrzlu gorskiju rijeku Chitina put sve do ledenjaka loganskih. Ta rijeka Chitina vodila ih je upravo dolum svojim do ledenjaka loganskih, gdje su velike saone sa konjima vratili natrag. Velike i guste gunje nisu 13 dana skinuli s konja, jer su se bili uledili kao kost.

Ali namah na početku loganskih ledenjaka nastadoše teškoće, neprilike i borbe. Evo zašto: iz ledenjaka naime izbjahnu sad manji sad veći humci leda a opet izmjenice goli kameni i pješčani visovi obrasli gustim neprohodnim jelikom. Sva karavana stane. Što sada? Iza nekog vremena nadje vodja, kapetan Mac Carthy, nedaleko uski gorski klanac, teško prohodan. Što su se dalje na početku tih loganskih ledenjaka probijali, nagazili bi na razne teže putne muke. Višeputa im je prolaz naličio na kaki široki vijenac leda, koji se je bio skotrljao na obalu gorskoga smrzloga potoka, nad kojim su opasno visjeli sniježni usovi. Kada su planinari tu tantalovu muku prošli, valjalo im je gore dolje prevaljivati visove i nizove nagomilana leda, onda opet veće i manje gromade pećina, koje je valjalo obilaziti ili prolaz kopačom i pikom probijati. Takovim putem morali su sa psima velik dio robe prenositi. Jasno je bilo, da sav taj teret nisu mogli svi zajedno na jednom dignuti, već samo na obroke. Zato je trebalo svaki puta unapred prije potražiti zgodno zaklonište, gdje će spremiti aprovizaciju i ostalu putnu spremu i zaštititi je od usova i zameta sniježne bure. Psi bi na taj način uz pratnju planinara vozili stvari od odredjene do odredjene štacije opetujući svagda taj put, a pri tom bi ih često iznenada stizala svakakva nevolja, ili sniježna bura ili opet urušeni novi usovi, kojega je valjalo motikama i lopatama prokopati. Na taj način teško se je i sporo napređovalo. Nije čudo, da se je u mjesec dana moglo uz najveći napor svih zajedno svladati s robom jedva 25 km zračnoga pravca.

Napokon izadju 31. ožujka iz toga ledenoga ždrijela na široke ledenjake loganske. Kako je taj snijeg jednolično prikrivaо kraj, mogli su planinari brzo napredovati i prtljagu prenositi. I zaklonište evo na gornjem vrhu loganskih ledenjaka a ispod ledenjaka Ogilvije 4000 kg svoje prtljage; to je kraj jedno 12 km ispod silne gomile leda nazvane Cascades, gdje će početi pravo penjanje.

Za devet tijedana dakle prevališe planinari skupa sa teretom od 8500 kg 1529 kilometara t. j. po prilici daljinu deset puta od Zagreba na Plitvička jezera, ili šest puta iz Zagreba do Senja računajući opetovani put, što su ga morali praviti prenosaјući robu na obroke.

Sada je trebalo iz toga glavnoga tabora prenositi robu, koju su bili konji i psi dovukli, dalje prema cilju.

Na 26. travnja dignu se planinari iza odmora. Pošto su i pse vratili, prenosili su uzbrdice dvadeset dana na svojim ledjima velik dio robe od tabora do tabora raspinjući sedam puta šatore, pošto su svaki puta bili uprtili pojedince 36 kg na kičmu.

I eto ih 25. svibnja u novom glavnom taboru — Campavancé. Sada je trebalо iz toga logorišta potražiti novo više logorište.

U noći se bilo razvedrilo, nebo sjajno kao ribje oko. Sunce bilo zdravo pripeklo, snijeg i led počeo kopniti. Za 6 dana spremili su naši planinari na saonama veliki dio svoje robe — preko 3000 kg iz Campavencé, što leži na donjem rubu novoga ledenjaka Ogilvie, na gornji rub toga ledenjaka, na Cascades 2377 m. Taj ledenjak ima 11 km.

Sada su imali planinari dosta živeža i potrebnoga inoga materijala pod rukom pa su mislili, kamo će krenuti na Logan. Kapetan Mac Carthy nije točno mogao znati, gdje će potražiti vrh, istočno ili jugoistočno, ali je znao, da se iz Cascadesa ima popeti još 3673 m, hoda po prilici 25 km. Bijaše jasno, da se takova daljina, takova visina na takovu putu ne dade prevaliti za koji dan, pa je stoga ono naredio. što je Amundsen na putu do južnoga stožera učinio i planinari Englezi na Everestu. Trebalо je opet jedan dio hrane i putne spreme spremiti u viši tabor. Amundsen je to činio na polarnim psima, a planinari na Everestu nosačima. Naš Mac Carthy nije ni jedno ni drugo imao, stoga je trebao da to sam učini sa svojim društvom.

Tako i bi.

Uzeše 830 kg ukupne robe, svaki njih malo više od 103 kg. Ali tu težinu ne može čovjek na jednom ponijeti, pa su zato ono činili, što su i prije činili, spremajući robu preko ledenjaka Chitine, Logana i Ogilvije. Ali i sada su morali potražiti prije zgodno mjesto za novi tabor; i našav ga povukoše svaki svoju porciju tereta dijelom na ledjima a dijelom na saonama u viši tabor vraćajući se po više puta gore dolje.

Nije to bila lahka muka. Trebalо je najprije proći obronak, ulekao ledenjaka, pa tim obronkom popeti se na golo kameni bilo ledenjaka, koje je često naglo poskočilo usred mora ledenjaka kao prova na ladji. Na taj način se digoše na novi viši ledenjak, na Postede Observation visok 3.108 m, od Cascades 721 m viši. Da se dignu do te visine sa robom, trebalо je muke od 4 dana a donekle i nešto noći, jer od lipnja tamo sunce ne zalazi.

Tako zadjoše opskrbljeni 4. lipnja u novi tabor. U noći toga dana pokazivao je termometar 16° C ispod ništice.

Sutradan 5. lipnja i 6. lipnja nastave istim načinom uzlaz. Svaki uzimaše u svoju nahrpticu 16 kg živeža, ali na noge privezaše krplje, da ne bi propadali u novi visoki snijeg. Krplje tu valjaju što inače po manjim strminama ski. Kraljica ima ondje dvije vrste, alaščanske i kanadske; prve su dulje i šire, kanadske kraće i uže, jedne i druge su nalik šiklji.

Oba ova dana napredovahu planinari sa svojim teretom u velikoj borbi protiv buri, snijegu i magli, koja ih je tako zahvatila, da nisu pred sobom ništa vidjeli te bi se bili lahko u onom jednoličnom sniježnom moru izgubili, da nisu bili ponijeli sa sobom snop bekovine (*Salix vim.*) metar duge. Budući da je sniježna bura svaki njihov trag namah zasipavala, to su svakih 20—30 m zabadali u snijeg po jednu šibu te bekovine, pa si na taj način pravac osigurali, kada su bili već i prije izmjenice prenašali u dvije čete hrani i robu iz nižega u viši tabor, a još osobito, kada su se vraćali u prijašnje, donje tabore, gdje su bili spremili robu.

Na taj se način popnu 6. lipnja na glavno, najviše rebro, koje ih je imalo voditi pravo na vrh Logana; nu taj vrh oni još nisu bili ugledali.

Uspeše se, ali gotovo sustadoše. Put ih je naime vodio preko oštih strmina leda, preko velikih raspuklina i opet preko visokih gomila prema nizu strmo nagnutih ploča leda. Svaki im krok postade nepostojan, nepouzdan; makne li se jedna gromada, sve bi se moglo urušiti i njih zarušiti. Vodja kapetan Mac Carthy podje donekle sam napred, da razvidi, može li se uopće napred, pa kad je bio, da nije nemoguće prevaliti te kiklopske grumeni leda, odredi izmučen i sam utaboriti se u tim jezovitim i jazovitim gomilama u visini od 4.219 m u gomili Col.

Dok su jedni idući gore dolje prenašali iz donjega tabora Poste d'Observation robu, drugi su izmjenice bilježili put zabadajući u snijeg šibe bekovine. Sedam su dana tu postajali u snijegu, buri i magli.

Dana 14. lipnja nastave uzlaz. Kako je svaki njihov korak na lednom obronku rebra mogao biti smrtonosan, teško i sporo napredovahu. Još propadoše pojedini sa krpljama u novom, mekanom snijegu kao u pahuljice. Taj snijeg ležaše mjestimice dubok, a mjestimice ga je opet bila otpuhnula bura do dna leda. Kad je noga stupila na snijeg, mogao bi svagda snijeg spuziti kao usov pa povući planinare u puštinu ili u bezdan i zakopati ih.

Na taj način mogoše planinari za 40 časa jedva sto metara svladati, gdje kanadinac obično prevaljuje tri sto metara za sat. Na taj način uspeli su se planinari za jedanajst sati na 535 m. Tu se nadju na malom sniježnom proplanku des Falaires 4.784 m visoko. Mukom i trudom shrvani digoše šatore.

Dvije noći i cijeli dan ostadoše tu pod šatorom. Bura i magla im ne dade izlaziti.

Dana 16. lipnja izadju opet. Od jutra do večeri uzidjoše 427 m. Utabore se na novo 5.181 m na visu du Vent. Temperatura je pala od jutra do noći od 19° C na 35° C pod ništicom. Tu su manje više planinari osjećali slabost jedno od umora, a drugo od teškoga disanja, jer je zrak u toj visini već imao malo kisika. K tomu ih još dvije nevolje zabrinuše: jedna što još uvijek nisu znali pravo, gdje im valja vrh potražiti, kad im ga uvijek sakrivaše magla, snijeg i bura; a druga, što su imali hrane samo još za jedan dan.

Nije bilo drugo nego opet silaziti u tabor Col. Premda je bura bijesnila, sidjoše petorica. Iza noći, u kojoj ih bura nije mogla probuditi, jer su od umora spavali kao zaklani, vratise se sutradan teško dišući i poluslijepi od snijega.

Medjutim ona druga trojica nisu dangubili. Bili su se uspeli na visinu 5.638 m na de l'Arête tražeći vrh Logan.

Iza 18 dana hoda po ledu popnu se na golu pećinu. Sada su mogli brže i sigurnije napredovati. Na de l'Arête podignu šatore i noćivahu. Termometar pokazivaše — 27° C.

Sutradan 22. lipnja ostadoše dvojica pod šatorom, noge su im se bile smrzle, a ostala šestorica izadju tek oko podne, jer su bili u velikoj zimi odviše prozebli i jer su teško disali. Uslijed toga su se bili i sporo spremali držeći debele svoje rukavice na rukama. Ponesoše sa sobom hrane na osam dana i spremu za noćenje. To sve priti u onoj visini, na takvu putu i uz teško disanje, ne ćemo li pomicati na nadčovječnu fizičnu i duševnu energiju, gdje još nisu znali za konačni cilj?

Put nije bio ipak težak pa su stoga brzo odmicali. Nočište ih stiglo na sniježnom nekom zaravanku 5.425 m. visokom, nižem negoli je bilo logorište, gdje su ona dva njihova ranjenika zaostala bila. U noći je bura brijalas temperaturom od — 27° C.

Sutradan 23. lipnja osvane sunčan topao dan bez vjetra, termometar pokazivaše samo 9° C ispod ništice. Naši se planinari pozure na vrh, koji se dizase nad njihovim noćištem u misli, da će taj biti Logan, a kojega nisu prije vidjeli radi trajne magle. Za pet i po sati lahka uspona evo ih na vrhu. Prevariše se. U daljinu od 3 kilometra upaze na istom gorskom trebenu viši a ujedno i najviši vrh na okolo, a to bijaše Logan, žudjeni cilj njihove muke.

Namah potekoše prema tomu vrhu, koji bijaše od njihovog vrha odijeljen samo dugim sedlom. Lahkim putom punim srcem radosti stigoše u osam sati na večer na vrh nakon 23 dana neprestane teške borbe sa silama božje naravi.

Što im se prikazalo s vrha? Dokle im oko sizalo, naokolo ništa druga nego jedna božja slika veličanstvene krute zimske naravi.

Dok su planinari razgledali u tom moru sniježnih vrhova panoramu neizrecive nebeske divote, zaskoči ih neopazice magla a za čas i bura. Poletiše nizbrdice,

ali im za čas magla, snijeg i bura ne dade oči otvoriti. Hodaju neko vrijeme onako na sreću nerazbirući pravca, kojim su bili došli. Izgubiše se, jer su sve šibe vrbove bili potrošili do na prvi vrh.

I sustadoše iznemogli. Što će? Iskopaše krpljama rupe u snijegu pa se u njem stisnuše kao zečevi u snijegu. Trudni zaspase, ali se jednima smrznuše noge, drugima ruke a sve je bila zahvatila sniježna sljepoča.

Dvanaest su sati tako čučali planinari pod snijegom. Napokon krenu 24. lipnja poslije podne pod maglom i sa ranama, da nadju šatore. Opet su dugo bludili, dok napokon jedan planinar, kada je magla bila nešto pala, na sniježnoj površini ugleda spasonosni vrh žute bekovine, što ju bura nije previnula ni snijeg zasipao. Dok su razdijeljeni jedni bili zašli u tabor, drugi članovi opet izgube pravac u neprozirnoj magluštini. Cijelu su noć skoro ovako bludili mučeni ranama i strahom, da će izdahnuti u nepodnosivoj zimi, koju su osjećali kao u kakovom gvozdenom vijku, prije negoli će naći drugove. U zadnji čas polumrtvi nadju šator, kad im se je već misao nametala, da će iznemogli leći u sniježni grob.

Iza jednog dana odmora nastave silaz 26. lipnja. Svaki planinar znade, koliko je silaz od strmine uopće mučniji od uzlaza i po kamenu i po lijepu vremenu. Po tom možemo slutiti, koliko su muke trpili naši Kanadinci spuštajući se iz onolike visine po ledenjacima, po snijegu, u koji su propadali sa krpljama, s ranama, sa velikim teretom putne spreme a još k tomu do kraja fizički već iznemogli.

Da su ti planinari na svojim dugim krpljama ipak u snijegu propadali pa tako na putu uz muku toliko još i sustajali, valja tumačiti tim, što je onaki snijeg za razliku od običnoga našega snijega mnogo laglji i mnogo drobniji, kao sitni pjesak. Nije to snijeg po našem razumijevanju već taložina oblaka smrznula pod zimom od 30—50° C.

Napokon planinari sretno zadju pod gornji glavni tabor le Col. Kakvi su bili, javlja doslovce jedan član te ekspedicije, Lambart, ujedno drugi vodja, kojemu su noge bile najjače smrzle, ognjile se, gotovo jedna rana sa naborima, mrskama i mrežotinama uslijed iscurila gnoja. On veli doslovce: »Mi smo u jednom ledu. Velike ledene svjeće, ledeni smugori, stalaktiti vise nam od odijela i sa lica. Ti stalaktiti su šareni od krvи, koja nam je iz lica raspukla od zime procurila bila. Bili smo slični velikim bijelim pelikanima, koji se buri otimaju.«

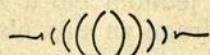
Takovi stignu za jedan dan iz tabore de Col u niži u Poste d'Observation i onda u Cascades, a odavle dugotrajnim i mučnim putom na niže ledenjake.

I eto ih napokon 13. srpnja u glavnom ishodnom taboru, na rudničkoj željezničkoj stanici Mac Carthy, 19. dan, kako su na silazu sa vrha Logana 12 sati pod snijegom u buri ležali fizički shrvani tražeći izgubljeni trag.

Cijela ekspedicija trajala je 2 mjeseca, a borba na gornjim ledenjacima za polarne zime 43 dana.

Geografske i tim spojene druge znanstvene vijesti prvi puta su iznesene u Kanadskom planinaru uz izvještaj o tom uzlazu.

Po svemu vidimo, da uzlaz na Logan osim znanstvene vrijednosti iskazuje jednaku žilavost, ustrajnost i iskustvo planinarsko kao što uzlaz na Everest azijski, prem je vrh Everesta za 2.832 m viši od Logana, samo što visina Everesta još nije do kraja svladana. Osim toga valja i to istaknuti, da nedovršen uzlaz na Everest ima više ljudskih smrtnih žrtava, dočim toga na dovršenom uzlazu loganskom nema.

Istočnim Žumberkom od Jastrebarskog do Brežica.

M. Savinjski.

Zagreb.

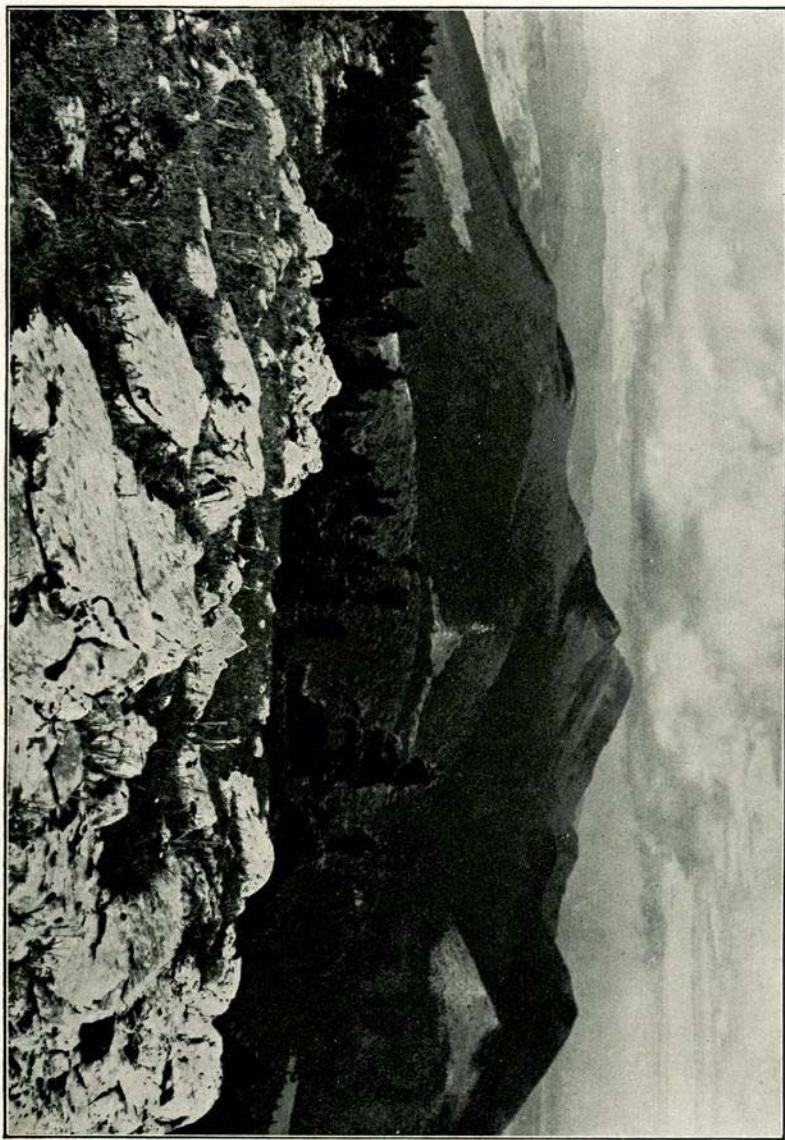
Iza nagle proljetne kiše prekrasno predvečerje. Tu i tamo vidi se još po koji zaostali oblačić. Sunce naglo zalazi, a vrhunci se bregova u tren oka zaođenuli žarkim rumenilom. Kud oči sežu, svuda sami vinorodni brežuljci, a iz vinograda izmiljuju na sve strane porazbacane klijeti, koje te na svakom koraku veselo pozdravljuju. Uvale i doline pokrivene su raskošnim plaštevima, čija svježa zelena boja osobito prija očima. Dnevni se rad upravo dovršuje, a vesela pjesma mladih snaša, djevojaka i mladića ispunjava tih zrak. Uz put nailaziš i na starce te djecu, koja iza obilate paše gone kući situ stoku. Dok nam se oči pasu ovim lijepim krajem, neprestance dolaze do nas sa svih strana skladni zvuci lijepih piesama marljivih seljaka, koji se spremaju kući nakon teškog dnevnog rada. Sa lica im se odrazuje veselje, jer se čvrsto nadaju, da će im velika Priroda biti sklona te će im i ove godine obilno nagraditi njihov mukotrpni i teški rad. Ljepota i veselost ovog kraja pobudi doskora i u nami čustvo veselja i neke razdraganosti, pa nam se naš put pričini neopisivo lakim, akoprem smo iz Jastrebarskoga išli već skoro cijelih dva sata. Nismo se žurili, jer nas je put i prije toga sve do sela Hrastja vodio krasnom šumom, koja se prostire tik uz cestu, što ide iz Jastrebarskoga preko Hrastja i Malunja do Sv. Jane. Cestom smo išli tek iz Hrastja do gostione Čeha u Malunju, gdje smo skrenuli lijevim putem gore u selo i dalje u vinograde, koji su porazbacani na sve strane po onim mnogobrojnim brežuljcima ispred Sv. Jane.

Sv. Jana je maleno, ali krasno seoce, koje leži na podnožju Japetića ispod Žumberačkih gora na visini od 279 metara. Iz Jastrebarskoga vodi lijepa cesta, koja imade do same župne crkve u Sv. Jani 9.5 kilometara. Ovo je mjestance ujedno i najzgodnija izlazišna točka za istočni dio Žumberka kao i za Japetić (871 m), na kojem je hvalevrijednim nastojanjem samoborskih planinara prije dvije godine po-dignuta planinarska kuća, koja je prozvana u znak osobite zahvale prema njezinom darovatelju Mesićevom kućom. Pogled sa Sv. Jane na bezbrojne obližnje vinorodne brežuljke te dolje prema Jastrebarskom, Karlovcu i dolini Kupe čini na čovjeka izvanredan utisak. Kud oči sežu, sve sami brežuljci, doline i uvale, dok se tamo daleko u pozadini uzdiže Klek kao i svi ostali manji i veći vrhunci silnog Velebita te oni Gorskih kotara. U neposrednoj se pak blizini nalazi osim Japetića još i pitoma Plešivica (780 m), osobito obljudjeni vrhunac naših planinara iz Zagreba, Samobora, Jastrebarskog i Karlovca.

U Sv. Jani skrenuli smo u gostionu, koja se nalazi tik uz župnu crkvu. Nakon kratke večeri te nekih informacija nastavili smo naš put u sumračje. Naš je cilj bio Grabar, a kako nitko od nas nije poznavao ovaj put, kojim smo trebali ići, morali smo osobito biti oprezni, jer nema ništa lagljega negoli kartom u ruci zalutati. Karta je samo onda posvema sigurna, kad se čovjek može uz put da i popitkuje. Međutim nas kao stare i iskusne planinare, koji smo već štošta doživili na terenu, takve malenkosti ne mogoše nikako da ometu. Mi smo mogli doduše skrenuti i na Japetić te ondje prenoći u planinarskoj kući, a zatim tek sutra dan preko Dragonoša krenuti na Grabar i dalje do Stojdrage, no to za ovaj put još ne učinimo, jer smo htjeli da vidimo dolinu Rijeke, za koju nam rekoše, da je osobito lijepa, a ja sam se je i donekle sjećao, jer sam njome već jednom prolazio prije 42 godine, kada sam kao maleni dječak već jednom bio u Zagrebu. Ovaj je put od Japetića preko istočnog Žumberka do Stojdrage za nas planinare još i zgodniji, jer na Japetiću imademo svoju kuću, pa tako ne moramo da u Grabru radi noćenja smetamo gospodinu župniku ili komu drugomu, a razlika je u hodanju do Stojdrage tek jedan sat, koliko nam je to potrebito za put od Japetića preko Dragonoša do Grabra.

LIČKA PLJEŠIVICA.
FOTO: DR. I. HORVAT.

Iz Sv. Jane krenuli smo prema dolini, odnosno dragi, zvanoj Rijeka. Ulaz u ovu dolinu osobito je impozantan s obzirom na staru ruševinu, koja se ondje nalazi. Nekada je po svoj prilici ovdje stajala neka tvrdjavica ili kula, dok se sada vide samo posljednji ostaci, koji se još uvijek ponosito uzdižu, kao da čuvaju ulaz u ovu dolinu, koja vodi u onaj prekrasni gorski kraj, koji nam je — na žalost — baš tako malo poznat, kao da se nalazi negdje u srcu Azije ili gdjegod u centralnoj Africi, a ne u jastrebarskom srezu, i tako u najbližoj blizini samog Zagreba.

Medju planinarima imade njih mnogo i mnogo, koji još nikada nisu niti čuli za ime Žumberak, a imade ih i takovih, kojima je to ime poznato tek po tomu, što su bili moguće jednom ili dvaput na Stojdragu, dok im je zapravo sam Žumberak posvema stran i nepoznat. Mi bježimo u daleke krajeve, a nekoji dapače i izvan granica naše domovine, a zaboravljamo, odnosno ne znamo i nismo upućeni, da imademo u neposrednoj blizini Zagreba jedan tako lijepi gorski kraj kao što je naš Žumberak, kojeg je trebalo bilo već odavna proglašiti nacionalnim parkom te kao takovog staviti pod posebnu zakonsku zaštitu. Žumberkom se zapravo nazivlje cijeli onaj pitomi i lijepi gorski kraj, koji se prostire ispod Uskočkog gorja prema jugu te graniči na sjeveru i sjeverozapadu sa novomještanskim, a na zapadu sa črnomeljskim srezom, dok mu se južna granica proteže sve do općine Vivodina, Krašić i Sv. Jana sreza jastrebarskog, a istočna mu se opet dotiče samoborskog sreza. S upravnog gledišta potпадa pod jastrebarski rez, a nastanjuju ga svojedobno iz Bosne i Hercegovine ovamo pred Turcima prebjegli Uskoci, koji su pretežno grčkokat. vjeroispovjeti te spadaju pod grčko-katoličku biskupiju u Križevcima. Sve su to sami pošteni, dobri, razboriti i osobito daroviti gorštaci, od kojih se već mnogo njih ne samo istaknulo nego i proslavilo na svakom polju našeg javnog života. A najljepši ukras ovog čarobnog kraja jesu svakako slikovite narodne nošnje njihovih lijepih žena i djevojaka, s kojima se one još i danas nada sve ponose. Što se pak tiče javne sigurnosti, spominjem tek toliko, da se razbojstva ili provale niti najstariji ljudi ovog kraja ne sjećaju, pa tako možemo ovuda mirno planinariti bilo po danu, bilo u noći, dok će nam bistroumni gorštaci drage volje i s veseljem davati potrebite upute i razjašnjenja.

Stupivši u dolinu Rijeka, koja se svojom ljepotom i krasnim položajem može usporediti i sa našom najljepšom dolinom Vrata ispod Triglava, naglo se počeo hvatati mrak i spuštati noć. Naše maleno društvo od šest osoba kretalo je međutim sve dalje i dalje diveći se mlinovima, šumu brza potoka, krasnim vrhuncima i bregovima, a po katkada i po kojem kriku sove ili koje druge noćne ptice grabilice, koja u to doba ovim krajem lutaju i nemilosrdno harače. Na našu sreću sastali smo putem u dva maha neke liude, koji su se vraćali, odnosno išli u Sv. Janu, pa smo od njih doznali za dalji put te po njihovom pričanju upotpunili naše manjkavo znanje, što smo ga crpili iz specijalne i generalne karte. Bilo je oko 8 sati, kad je već i mladi mjesec prilično poodmakao na nebu, a mi opet dosta daleko u dolini Rijeke te došli do mjesta, gdje se naš put ispred nekog brijege dijelio u dvoje, od kojeg lijevi vodi prema Brezovcu, a desni opet prema Dragonošu ispod Japetića, dok se sredinom uzdiže maleni nogostup do pod vrha samog brijege, koji se gore opet sastaje sa onim lijevim putem, koji u blizini kote 571, nedaleko sela Brezovca sjeće put, što vodi iz Dragonoša prema gradarskoj župnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja i Grabru. Mi udarismo malenim, ali strmim nogostupom, kojim smo se verali u tami bez svjetla, jer nam se nije dalo iz nahrptnjača vaditi naše svjetiljke, a i mladi nam je mjesec prilično svjetlio, akoprem su se već lagano sakupljali na nebu oblaci, a po katkada je i sijevalo. Kad smo se već digli do navrh brijege te bili u blizini puta, što vodi iz Dragonoša do crkvice sv. Ivana, iznenada opazimo, kako nam se naglo primiče neko svjetlo, kao da nam se netko približuje na dvokolici. Časak, dva pričekasmo i sastadosmo se sa onima, koji su nam se tako naglo približavali. Bili su to neki mladići, koji su se vraćali sa šumskog rada u subotu na večer kući. Upravo nam u najzgodniji čas dodjoše, jer nam je u tamnoj noći i naše upotpunjeno znanje moglo biti tek od slabe pomoći, a i inače nam je već prijetila

kiša, jer se munje nebom sve češće i češće križahu. A zapravo nam dodjoše dobro i za to, što smo im predali našeg odojka, koji nas je već prilično izmučio, noseći ga naizmjence onako mrtva i teška, privezana uz nahrptnjaču, koja je zajedno s njime težila oko 25 kilograma. Mi, koji smo svoj dio već otkulučili, bili smo isto tako veseli kao i oni, koji su još bili na redu, te svoj kuluk otkupiše novcem, jer se sada jedni i drugi riješimo teška tereta i brige. Kako smo bili žedni, udarismo putem kraj obližnjeg izvora, gdje se naše maleno društvene osvježilo hladnom izvor-vodom. Prešavši iza toga i kroz Brezovac, doskora nam se ukazalo i svjetlo sa prozora župnog dvora u Grabru, kamo smo sretno prispjeli u $\frac{1}{2}$ sati na večer.

U Grabru je sada župnikom gospodin Stanko Višošević, koji je rodom iz Radatovića, gdje mu je otac svojedobno bio takodjer grčko-katoličkim župnikom. Kad smo se kod njega najavili i zamolili za konak, doznali smo, da smo baš u nezgodno vrijeme došli, jer se već kod njega nalazio sadašnji župnik iz Radatovića gospodin Pavle Gvozdanović, koji je rodom iz malo prije spomenutog Brezovca, te kotarski pristav N. Bulić, takodjer Žumberčanin. Unatoč tomu primio nas lijepo, pa smo se uz čašicu vina neko vrijeme još porazgovorili, dok se oko 12 sati ne legosmo na počinak. Odmah iza našeg dolaska, kad smo već bili pod sigurnim krovom, počelo je kišiti, a zrakom je neprestance odzvanjala silna tutnajava gromova, što je potrajal sve do $\frac{1}{2}$ sati u jutro, kada smo se ustali i lagano počeli spremati za naš dalji put. Nakon malog zajutarka, koji se sastojao od topla čaja, kojeg je jedan naš drug na »brzu« ruku u kuhinji prigotovio, srdačno se oprostisemo od gospodina župnika Pavla Gvozdanovića kao i tamošnjeg učitelja, koji je onamo zapao iz Srijema, dočim se gospodin Bulić nije dao našim odlaskom smesti, već je ostao i dalje spavati. Oprostivši se konačno i od domaćice te zahvalivši se na svemu, krenuli smo sa gospodinom župnikom Stankom Višoševićom do nedaleke župne crkve Sv. Ivana Krstitelja, koja nam se osobito svidila ne samo zbog svog samotnog položaja i ljepote već i zbog čistoće, koja se u njoj i okolo nje opaža. Neposredno uz crkvu nalazi se i novo sagradjena osnovna škola. Blagodareći gospodinu župniku na svemu, srdačno se i od njega oprostisemo te nastavisemo naš put, sada već u pratnji Janka Golubića, zdrava, čvrsta i razborita momka iz obližnjeg sela Golubići, koji nam je na daljem putu bio vodičem, a ujedno je nosio i našega odojka, koji nas je dan prije tako jako namučio.

Ostavivši iza ledja selo Golubići, Delivuk i Šimrake, doskora se nedaleko sela Šimraki spustisemo po dosta jakoj kiši u dolinu Bregane, pa se već u $\frac{1}{2}$ sati zastavisemo kod Koretićevog mlinu u Bregani. Šteta je bila samo to, što nam je gusta magla svojim tamnim velom zastrla sve obližnje vrhunce, koji se uz naš put redaše, a isto tako i podalje bregove i sela, koja su ovdje porazbacano gradjena. Nedaleko samog mlinu veselo nas kao prvi pozdravi sa svojim gromovitim »ia, ia ...« mlinarev magarac Sokol, kojemu mi, uzradovani tom osobitom pažnjom, takodjer jednoglasno uzvratismo sa jednim gromovitim »ia, ia ...«.

Kiša je već pomalo i prestala, a mi pomoću uslužna kućedomaćina i njegovih ljudi odmah prigotovisemo ražanj, načinimo vatru i našeg odojka počesmo izmjence vrtjeti na ražnju. Vrijeme nam je prolazilo brzo, a naš se odojak do 1 sat poslije podne upravo najbolje ispekao. Iza obilna i dobra objeda zalivena dobrom svetojanskom kapljicom te izvrsnom crnom kavom, što sam je sam prigotovio, napustisemo u $\frac{1}{2}$ sata poslije podne naše odmaralište, pa se uputisemo, sada već po ljepom sunčanom vremenu, put Kravljaka i Stojdrage, gdje je toga dana, to jest u nedjelju, dne 8. svibnja ove godine bilo prošćenje u počast sv. Djurdja, komu je posvećena grčko-katolička župna crkva na Stojdragi.

Put nas je vodio u početku uz potok Breganu, dok nakon $\frac{3}{4}$ sata hoda ne skrenusmo na lijevo, napustivši ovaj potočić i dolinu. Novi nas je put doskora doveo do Kravljaka, gdje nam se pružio izvanredno lijepi pogled prema Osredku i dolini Bregane. Moji se drugovi, koji taj slikoviti kraj još nisu vidjeli, ne mogoše dosta nagledati svih onih krasota pitome gorske prirode, koje im se ovdje ukazaše.

Iz Kravljaka odosmo prečkim putem do Stojdrage, kamò smo već u $\frac{1}{25}$ sati sretno i zadovoljno prispjeli.

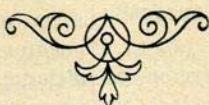
Kako je bilo u Stojdragi toga dana prošćenje, našli smo ondje dosta svijeta, a i nekoliko automobila, koji imaju ovdjesvoju stanicu. Stojdraga je najsjevernije žumberačko seoce, a leži na visini od 500 metara. Imade svoju župu i osnovnu školu. Sadanji župnik gospodin N. Trbojević imade za ovo maleno gorsko mjestance izvanrednih zasluga. Njegovim je nastojanjem, a većim dijelom i trudom vlastitih ruku, podignut okolo župne crkve i dvora onaj prekrasni park, koji bi mogao biti uresom budi ma kojem ljetovalištu ili lječilištu svjetskoga glasa. Njegova je velika zasluga i to, što je tamo privukao ne samo naše planinare nego i ostali svijet, koji sada već sa svih strana dolazi onamo. Sa Stojdrage je osobito lijepi izgled na Savsku dolinu prema Krškom, Savskom Brestovcu i Sevnici kao i slovenskim planinama u pozadini sa Julijskim i Savinjskim Alpama. Izgled prema našem Zagorju takodjer ne zaostaje u svojoj ljepoti, dok je pogled prema Osredku i dolini Bregane tako slikovit, da se ova slikovitost ne može usporediti ničim sličnim. Sviuda ti se oči pasu samo pitomim gorskim krajem, koji svojim vrhuncima od 600—700 metara upravo ushićuju, pa baš i radi toga naši planinari sve više i više ovamo dolaze, da se ovdje naužiju svih onih pitomih, blagih i toplih ljepota, koje nam pruža samo ovaj najčistiji biser lijepe naše domovine.

Sa Stojdrage seiza 6 sati spustisimo preko Globočice i Malenaca do postaje u Brežicama, odakle se zatim, nakon izleta od jednog i pol dana, opet vratisimo kući ushićeni osobitim ljepotama žumberačkih pitomih bregova, zelenih šuma, brzih potoka, dubokih uvala, plodnih dolina i bujnih livada te malenih čistih seoskih kućica kao i tihih samotnih crkvica.

Naše slike.

U ovom broju donašamo kao slike na prilogu dvije prve nagradjene slike društvene fotosekcije. Naša marljiva fotosekcija, da što više propagira amaterstvo u krugu planinara raspisala je natječaj za pet najboljih slika, koje moraju biti iz prirodnih krasota naših planina. Koncem ožujka sastao se ocjenjivački odbor, u kojem su bili naši najbolji amateri, pa je kao dvije najbolje slike odredio ove na našim prilozima. Kao prvu sliku u pogledu planinarskom, fotografskom i tehničkom odabralo je odbor sliku »Škrlatica« od našega člana i člana fotosekcije g. V. Novaka, a kao drugu sliku člana društva i fotosekcije g. dr. I. Horvata pod naslovom »Velika Plješivica«.

Obje slike su uvećane na veliki format, dok su naši otisci smanjeni na veličinu 10×15 . Slike su u svakom pogledu dotjerane koliko sadržajno tceliko i u tehničkoj izradbi. Škrlatica je izradjena u blagom smedjem tonu, dok je Plješivica izradjena u topлом tuš tonu, pa obje slike uz one ostale tri služe našim amaterima na diku, jer se iz njih vidi da su radjene s ljubavi, voljom, znanjem i nastrojenjem. Želimo našoj fotosekciji, da ne zastane na tome putu, nego neka u tom smislu dalje nastavi, pa će se svakom prilikom moći dostojno reprezentirati.

Društvene vijesti.

GLAVNE SKUPŠTINE PODRUŽNICA HPD.

Podružnica Hrvatskog Planinarskog Društva

u Splitu. Izvještaj o II. glavnoj skupštini podružnice HPD u Splitu održane na 17. marta 1927. u prostorijama Velike gimnazije. Prisutni su skoro svi članovi.

Zasjedanje otvara predsjednik dr. Ercegović, koji pozdravlja prisutne i raduje se brojnom odzivu. Ideališući planinarsku ideju iznosi razne objektivne teškoće kojima se društvo ima da bori. Istači kako planinare bez razlike partija osvaja ideal planinarski i da društvo nije nikada izašlo iz svoje kolotečine.

Umjesto bolešću zapriječenoga člana tajnika Kortšeka, tajnički je izvještaj improvizirao blagajnik g. Seitz, koji je iznio statističke podatke o aktivnosti društva istaknuvši on, kojim se sve neprilikama prirodne naravi ima da bori ovaj zdravi i plemeniti šport.

Predavanja. Naše je društvo kroz god. 1926. priredilo 21 javno predavanje te mnogo manjih privatnih za članove. Od javnih predavanja vrijedno je navesti ovu statistiku: Prof. U. Girometta: O postanku i ustrojstvu krša (6 predavanja), Ledenice u kršu (1), Muskulature čovjeka (1). — Prof. dr. Ecegović: Zašto je bilje zeleno (1), Skrb biljke za potomstvo (1), Iz života mravi (1), Iz života bakterija (2). — Inž. Marki: Meteorologija za planinare (1). — Dr. Arambašin: Koristi umora i štete premora u gimnastici i športu (1). — Prof. dr. I. Rubić: Ekskurzija na Biokovu (1). — Poruč. Celegin: Čitanje karata i orijentiranje u terenu (4). — Ukupno 21 predavanje.

Ekskurzije. Kroz istu godinu priredjeno 26 ekskurzija, medju kojima dominiraju one na Biokovu i na Plitvicama. Sudjelovalo je svega 398 osoba. Ekskurzijska akcija bila bi daleko veća, ali to u našim krajevima nije slučaj, jer za ljetne žage nije moguće po kršu. Tek ove godine društvo će nastojati da obadje i otoke ne odalečujući se od mora i kupanja.

Broj članova. Iz članstva je istupilo 17 članova od kojih većina nije bila platila članarinu. Društvo sada broji 71 član bez novonadošlih koncem g. 1926. i početkom 1927.

Apelom na prisutne da vodjeni idealizmom po rade na procvat društva, g. Seitz prelazi na

Blagajnički izvještaj. Čita detaljnirani izvadak iz blagajničke knjige iz kojeg proističe da je od 5. XII. 1925. do 28. II. 1927. bio:

Primitak Din 15.413.75. Izdatak Din 14.933.—.
Saldo Din 480.75.

Čita bilansu podružnice sa svim aktivama i pasivama te čistom imovinom koja iznosi Din 3.541.01. Izvještaj se prima na znanje.

Nakon izjave predsjednika o ispravnosti knjiženja, skupština jednoglasno podjeljuje apsolutorij starom upravnom odboru.

U novu upravu ušli su ovi članovi, primljeni aklamacijom: Seitz Albert, predsjednik; Girometta prof. Umbert, potpredsjednik; Lelas Ada, tajnik; Berić Marij, blagajnik. — U odbor: Panta Krekić, upravnik okr. ur. za osig. radnika; dr. prof. Ercegović, Rudolf Marki, upravnik elektr. centrale. — U nadzorni odbor: dr. prof. Rubić; dr. Jugović, liječnik-zubar; kapetan Joško Celegin; Zdenko Šiler; dr. J. Miličić, liječnik. — Kao pročelnici sekcija: Ljubica Varenina, ženska sekcija; Prof. Girometta, izletna sekcija i sekcija za istraživanje krških pojava; Karol Stuehler, fotosekcija; Kapetan Ivo Gattin, šumska sekcija; Blaž Duplančić, zabavna sekcija; Dr. prof. A. Ercegović, prosvjetna sekcija.

Kod eventualija razvila se diskusija o tehničkim stranama planinarenja u kojoj sudjeluju gg.: prof. Girometta, Krekić, Bubić, Ercegović i drugi.

Prof. Girometta iznalaže program planinarenja govoreći zanimivo o planinarstvu i njegovoj fizičkoj strani, kao i g. Krekić o idealnoj.

Novoimenovani blagajnik Berić predlaže na koncu da se cirkularom pozovu članovi podružnice da se pretplate u što većem broju na reviju »Hrvatski Planinar«, što se prihvata.

Nakon diskuzije o narednim ekskurzijama, zaključena je uz najbolje raspoloženje za budući rad ova lijepo uspijela skupština.

Podružnica HPD. »Snježnik« u Krasici održala je svoju redovitu godišnju glavnu skupštinu dne 24. marta 1927. uz običajni dnevni red. Prisutno je bilo 15 članova.

Temeljem izvještaja tajnika proizlazi, da društvo obzirom na mjesne prilike, kao i na katorično materijalno stanje koje vlada posvuda a pogotovo ovdje, nije bilo u stanju, da razvije onu djelatnost, t. j. aktivitet, koji inače pokazuju neke posestrime.

Tako eto neprestano selenje i odlaženje pojedinaca iz mjesta u svrhu zarade, radja poslijedicom, da je stanje članstva vrlo varijabilno. Te

svjedoči činjenica, da je društvo od 37 članova u prošloj godini, spalo na 29 u tekućoj.

Radi se prema silama. Kroz prošlu godinu priredjeno je pak u svemu sedam izleta, i to: na Pliš, Tuhobić, Bitoraj, Izvor Ličanke, Snježnik, Skradski vrh—Zeleni vir, te jedan više kao šetnja na Stari grad Hreljin i Tribalj—Crikvenica, te konačno jedan zasebni izlet u Postojnu. Opaža se pak, da na svim izletima sudjeluju jedni te isti članovi.

Plodom je urodila jedino ekskurzija na Tuhobić, jer je tom prigodom provedena i markacija želj. stanica Meja—Tuhobić. Nu i ta nije u onom opsegu provedena, kako to bijaše prvobitno zamisljeno, jer je uslijed vremenske nepogode moralo otpasti glavnije markiranje, t. j. Tuhobić—Zlobin. Svršava svoje izlaganje uz apel na prisutne, da se malo intenzivnije stane raditi na što boljem procвату društva.

Prema izvještaju blagajnika stanje društvene imovine vrlo je slabo, jer gotovina koja jedina predstavlja imovinu, u svemu iznaša Din 180.72. Usljed toga društvo je primorano odreći se svojih vlastitih prostorija, te će svoje sastanke obdržavati u prostorijama mjesne Narodne čitaonice. Fond za doprinos gradnje kuća iznaša Din 60.—

Glavna skupština prima ova ova izvještaja na znanje.

Prelazi se zatim na podjeljenje apsolutorijs starom upravnom odboru i na biranje novog, kom prigodom budu izabrani kako slijedi: Anton Mikuličić, predsjednik; Eduard Frančišković, tajnik; Marija Frančišković, blagajnica; Ivan Pavletić i Marija Malvić, odbornici; Dragutin Benac i Mimica Štiglić, revizioni odbor.

Budući se kod eventualija nitko ne javlja za riječ, to predsjednik zahvaljujući se na povjerenju proglašuje skupštinu završenom.

Podružnica HPD »Željezna gora« u Čakovcu, održala je svoju redovitu glavnu skupštinu dne 6. marta 1927. Tajnički izvještaj za god. 1926.:

Prošle su tri godine otako je osnovana naša mila podružnica na pobudu našeg odličnog i vrlog planinara predsjednika naše podružnice g. Nikole Bičanića, kojeg nažalost ne možemo pozdraviti u našoj sredini.

U te tri godine vrlo se mnogo promijenilo u našem društvu što se članova tiče, uslijed čega nije uspjeh ovogodišnji onakav, kakav bi morao na bude.

U prvom redu smo izgubili vrlog našeg predsjednika g. Nikolu Bičanića, a zatim mnoge druge vrle planinare i mile nam drugove. Osim toga

zbio se žalostan slučaj sa članom g. Bogdanom Kovačićem, koji je prigodom jedne automobilske nesreće nastradao svojim životom. Društvo je svog milog člana otpratilo sa saučešćem na zadnj počinak, sjetivši se ga prekrasnim vijencem sa hrvatskom trobojnicom.

To su sve uzroci, da je naše mlado društvo pretrpilo dosta veliki gubitak na članovima, tako da je članstvo svake godine manje, kako se to iz statistike vidi: God. 1924. bilo je 86 članova, god. 1925. — 72, god. 1926. — 52.

Dakako, da se je to opazilo i na upriličenim izletima, na kojima je gdjekad sudjelovalo vrlo malo članova, kako se to iz poduzetih izleta vidi: 1. izlet dne 14. III. 1926. Sv. Miklavž pri Ormužu (6 članova); 2. dne 11. IV. Ramnica kraj Varaždinskih Toplica (8 članova i 3 iz Varaždina); 3. dne 2. V. 1926. Železna gora (6 članova); 4. dne 23. i 24. V. Bledsko i Bohinsko jezero i Postojnska špilja (16 članova); 5. dne 3. VI. 1926. Čevo kraj Novog Marofa (1 član); 6. dne 19. VIII. 1926. Sušak i Rijeka (11 članova); 7. dne 17. X. 1926. Sv. Urban na Kozjaku (3 člana); 8. dne 24. X. 1926. Pohorje kraj Maribora (6 članova).

Izleti koji nijesu bili oglašeni: 1. dne 5. IV. 1926. Ivančica (5 članova); 2. dne. 5. IV. 1926. Siatina Radenci Iječilište i tromedju Kapelu (11 članova); 3. dne 23. V. 1927. Borl kraj Ptuja (3 člana).

Moram napomenuti, da ove godine uslijed velikih kiša nije bilo moguće obdržavati par oglašenih izleta.

Uvezvi da ove godine nijesmo imali polovičnu cijenu na željeznicama, te poteškoće koje je imao odbor društva kod molba na Ministarstvo Saobraćaja glede popusta na željeznicama, moram spomenuti, da je odbor društva svim silama nastojao, da održi podružnicu na onoj visini kao što je to bila prijašnje dvije godine, te da su samo uzrok gornje neprilike, koje su smetale prosperitet društva.

Odbor se je u svakom pogledu strogo držao naredaba i saopćenja naše centrale, te je u svemu išao na ruku raspačujući naše glasilo »Hrvatski Planinar« i »Fotografski Vjesnik«.

Svršavajući zahvaljujem svima onima koji su bilo čime potpmagali odbor u njegovom radu, pa Vas molim, da ovaj moj izvještaj primite do znanja.

Izvještaj predsjednika podmlatka J o s i p a B l a ž i n e o radu podmlatka: Osnutkom podmlatka HPD. u našoj podružnici, dobila je ova nove sile i bolji izgled za svoj opstanak i rad.

Naime već pred par godina radilo je djaštvo učiteljske škole u Čakovcu na tome, kako bi se osnovao pomladak HPD. na ovdašnjoj učiteljskoj školi. To nam nije bilo moguće iz početka postignuti uslijed neprilika sa zvaničnog mjeseta. Istom dolaskog g. dra. A. Cividinija za direktora preparandije, bilo nam je omogućen osnutka podmlatka.

Pomladak je osnovan kao sekcija podružnice HPD. »Željezna gora« u Čakovcu, ali je zadržao skoro potpunu autonomiju, pa je i izabran upravni odbor sa predsjednikom na čelu.

Članovi podmlatka su u glavnom pripravnici ovdašnjej preparandije koji će se danas sutra kreati i raditi među narodom, te imati prilike raditi takodjer na širenju planinarske ideje. To će im uspijevati onda, budu li se mogli uputiti u rad planinarskog društva s idejne, tehničke i organizatorne strane. Zato je i osnovan pomladak HPD. kojih ima do sada 42, rade međusobno na širenju planinarskih ideja, priređujući izlete i predavanja, te izlažući lijepo slike naše domovine. Pomladak imade svoj vlastiti alpin, koji je uređen u školskom vrtu uz pomoć prof. g. Silberbauera na čemu mu se na ovom mjestu najlepše zahvaljujemo.

Do sada je bilo 9 priredjenih izleta za pomladak i to planinama Slovenije i Hrvatskog zagorja. Društvo je pokazalo lijep interes za planinarstvo, tako da je na nekojim izletima na primjer na Ivančicu sudjelovalo preko 70 članova učiteljskih pripravnika i pripravnica, dok ukupni broj izletnika na izletima, koji su priredjeni do sada iznosi 323.

Pomladak će zaključiti svoj godišnji rad glavnim skupštinom, koja će se održati koncem školske godine 1926/27. poslije koje će se podružnici i središnjici HPD. potpuniye i iscrpljivije obavijestiti o radu pomladaka HPD. podružnice u Čakovcu koji je do sada dokazao svojim radom o mogućnosti osnivanja pomladaka HPD. po cijeloj našoj domovini.

Podružnica HPD. »Velebit« na Sušaku. Zapisnik IV. redovite glavne skupštine HPD. podružnice »Velebit« u Sušaku održane dne 27. marta 1927. u prostorijama Više djevojačke škole na Sušaku i zakazane u 10 sati prije podne.

Dnevni red: 1. Pozdrav predsjednika. 2. Izvještaj tajnika. 3. Izvještaj blagajnika. 4. Izvještaj nadzornog odbora i prijedlog za podjeljenje apsolutorija. 5. Biranje novog odbora. 6. Eventualije.

Pošto se u zakazano vrijeme sakupio dovo-ljan broj članova za stvaranje pravovaljanih za-

ključaka, to predsjednik otvara skupštinu oko 10.30 prije podne. Sjednici je prisustvovalo 37 članova, od toga 10 pomlatka bez prava glasa.

Nakon uvodnog pozdrava predsjednik dr. Dinko Vitezović nastavlja svoj govor i kaže:

Smatrajući planinarstvo kao pokret, koji ima u prvom redu, da utiče na etičku i voljnu stranu našega bića, možemo sa zadovljstvom konstatirati, da se je isti kod nas kao i u čitavoj Evropi ovih posljednjih godina uvelike raširio. U svim zemljama i državama, koje crpe svoju životnu snagu na izvoru evropske kulture, nailazimo na jake organizacije planinarskih društava, koje si sve postaviše za zadaču, da fizički i duševno ojačaju današnji naraštaj, a ujedno da svojim radom oko propagiranja prirodnih ljepota svoje zemlje koriste i narodnoj privredi.

U našoj domovini — napose u gradovima i medju inteligencijom — razvio se planinarski pokret zadnjih godina do neslučenih razmjera.

Datirajući jedva 50 godina organizovane djelatnosti, on je okupio oko sebe snažnu falangu oduševljenih pristaša, koji polaze svakog slobodnog časa u prirodu, »u carstvo planina«, da тамо u idealnim estetskim užitcima, zaborave makar na kratko vrijeme na brige i teškoće surovog dnevnog života i da u kontaktu s prirodom očeliče duh i tijelo za daljnju životnu borbu.

U općoj rastrovanosti javnih i privatnih prijaka u čitavoj Evropi — da ne kažem u čitavom svijetu — utješljiva je pojava, da toliko ljudi bez razlike spola i godina, staleža i položaja, prigrliše kao neku religiju planinarsku ideju, po kojoj se svi oni, koji uživaju u ljepotama prirode, smatraju kao drugovi i braća, kojima je pred očima — i ako često nesvjesno — veliki cilj čovječanstva — bratstvo svih naroda, jer im je Priroda zajednička majka, zajednički izvor života i ljepote.

U današnjoj surovoj i upravo okrutnoj borbi za eksistenciju, kod razularenih strasti, koje zavlađaše u većini ljudi, u neprestanoj jurnjavi za materijalnim užitcima i dobrima, i u vječnom klanjanju pojedinaca i čitavih naroda zlatnom teletu, treba, da se okupe oko planinarskog pokreta svi oni, kojima nije jedini cilj života — lagodnost i sticanje materijalnih dobara.

Za vrijeme teškog i često opasnog uspona na gorske visine, mi planinari skidamo — da tako kažem — sa sebe oklop sebičnog egoizma, koji steže i pritiše naše biće, postajemo dobri i jaki: pripravni na svaku žrtvu za svoga bližnjega. I baš u tome je najljepša strana planinarstva, da ono ne samo fizički jača — nego i oplemenjuje,

etički uzgaja. Zato se u svim državama pokazuje tendencija, da se planinarski pokret što više razširi i napose među omladinom propagira.

Pedagozi, kao i državnici uvjereni su, da će se pojačanim priljevom mlađeži u planinarska društva razviti u novom naraštaju ona svojstva i vrline, koje su u socijalnom životu priješ potrebna, a to su: solidarnost, požrtvovnost, ustrajnost u svladavanju napora, fizička otpornost, te čvrstoća volje i plemenitost duha. Jednom reči sva ona svojstva, koja obrazuju čvrsti i plemeniti karakter.

Morao bih još spomenuti veliku korist, koju pruža planinarstvo znanosti, umjetnosti i narodnoj privredi uopće, no to bi bila tema za posebno jedno predavanje.

Upozorit ću Vas samo na činjenicu, da su mnogi učenjaci takodjer oduševljeni planinari, koji svi ističu znatnu korist, koju su u svom znanstvenom radu crpli od planinarenja. Da ne nabrajam druge, spomenuti će samo nekoliko naših učenjaka, kao na pr. dra. Vouka, dra. Poljaka, dra. Pevaleka, dra. Hirca (a i mnogi drugi!), koji su ne samo uvaženi naučni radnici, geolozi, botaničari i t. d., već i poznati planinari i planinarski pisci.

Ne ću da ovdje spominjem velike pjesnike i umjetnike, koji se takodjer inspiriraše na čistom izvoru vječne ljepote — Prirode. Nadovezati mi je samo tom prilikom, da i većina fotografa-amatera, od kojih su mnogi pravi umjetnici u svojoj struci, nalaze najljepše motive u prirodi i u njoj najradije snimaju svoje slike.

Turizam pak s povećanim prometom stranaca može jednoj zemlji donijeti takodjer velike blagodati. Treba, da se sjetimo samo Švicarske, Tirola, pa naše Slovenije, koje su izrazito planinarske zemlje i kao takve posjećivane od mnogobrojnih turista-planinara svih mogućih narodnosti, pesjetu kojih imaju zhavaliti svoje blagostanje i znatan dohodak u svojem gospodarstvu.

Netom rečenim htio sam Vam dozvati u pamet ove koristi, koje pojedinci, kao i čitavi narodi crpe od planinarskog pokreta, pa da i Vi budete ponosni, što se u tom pokretu nalazite i da Vam to bude ujedno poticajem, da još jače i oduševljenije prigrilate plemenitu planinarsku ideju, radi koje se planinarstvo i ne može nazvati jednostavnim športom, već i važnim gospodarskim, te uzgojno-etičkim faktorom.

Osvrnut ću se sada još sa par riječi na dosadašnji rad naše podružnice HPD., dok ćete o njenom djelovanju kroz prošlu godinu čuti potanje iz izvještaja tajnika.

Radosna je činjenica, da je naše društvo u prošloj godini pokročilo opet znatno napred u razvoju svoje djelatnosti.

Kako sam već na zadnjoj skupštini, a u načrtu programa za budući rad spomenuo, imalo je naše društvo u prvom redu poraditi na tome, da podigne što prije planinarsku kuću (sklonište) u onom dijelu Hrv. Krasa, koji možemo nazvati Obručkim gorskim sklopom, a koji se diže u impozantnoj visini nad Grobničkim poljem.

Ta je kuća bila potrebna baš u tome kraju za to, jer on leži prilično daleko od ljudskih naselja, dok je s druge strane s planinarskog gledišta vrlo zanimiva, a po prirodnim krasotama, pripada u naše najlepše gorske krajeve. Radi teže pristupačnosti, taj je kraj dosta slabo istražen, te ima u njemu pojedinih predjela, kuda dosad ljudska noga nije stupila.

I eto, ono, što smo gotovo od početka društvene djelatnosti snovali i za čim smo težili, mogli smo prošle godine i izvesti, hvala obilatoj novčanoj potpori velikog pobornika planinarstva bivšeg ministra g. dra. Ivana Krajača, zatim naše središnjice u Zagrebu, sakupljenim po nama novčanim sredstvima, te požrtvovnosti i ustrajnosti pojedinih odbornika i članova našega društva.

Lijepa i prostrana planinarska kuća — prva planinarska kuća u Dinarskim Alpama! — diže se sada ispod veličajnog Obruča, u visini od 1120 m nad morem, a usred divnog planinskog svijeta te doista može da bude na ponos, a svima planinarima i ljubiteljima prirode da posluži kao sigurno sklonište i prenoćište.

Sušačka podružnica HPD. zadužila se je prilično gradnjom te kuće, no to neka nam ništa ne smeta, jer smo podignućem te kuće pokazali svima planinarama, što smo kadri uraditi i žrtvovati za planinarstvo, a ujedno smo i planinarskim krugovima s one strane Rječine pokazali, da i mi možemo podignuti planinarsku kuću, koja i, ako zaostaje veličinom za njihovom, ipak je dokaz žive planinarske svijesti i požrtvovnosti.

I kako ono prigodom otvorenja obručke kuće reče naš dični predsjednik prof. Josip Pasarić, ta kuća ima biti samo prva u lancu onih planinarskih kuća, koje se imaju nanizati kao kule na svima važnim vrhuncima naše domovine.

Otvorene obručke kuće izvedeno je — kako Vam je poznato — svečanim načinom u prislu mnogobrojnih planinara i izaslanika vlasti dne 31. listopada prošle godine, pa se je i tom prilikom dokumentovala ljubav, koja planinare neodoljivom snagom vuče na planine te jaki duh solidarnosti, koji nas sve zajedno veže.

Buduća ponaiglavnija zadaća našega društva jest, da sada — kada imamo planinarsku kuću ispod Obruča i kad smo tu veliku tekovinu postigli —, ne sustanemo na započetom putu, već da poradimo oko popularisanja čitavog onog planinarskog predjela, koji leži u blizini kuće, a to je u prvom redu obručki gorski masiv, od kojega su opet najznatniji vrhunci: Obruč (1.377 m), Suh Vrh (1.280 m), Fratar (1.350 m), Osoje (1.340 m), Pakleni Vrh (1.314 m), zatim romantična Paklenica, te drugi manji gorski visovi.

U tu svrhu treba što prije sastaviti podesne vodiće za sve te planine, a dakako uz to što ćeće priredjivati na njih izlete i poticati ostala planinarska društva, da ih i ona često posjećuju, u, kojuj svrhu treba učiniti za te planine i opsežnu propagandu putem štampe. Moramo doista jednom biti na čistu s time, da naša djelatnost mora u prvom redu biti upravljena na propagandu primorskih planina, da tako pojačanim dolaskom stranih turista u ove krajeve pomognemo i s naše strane siromašnom pučanstvu Hrv. Primorja, a naročito onom sušačkog kotara.

Netom spomenuto, ponavljam, smatram najvažnijom društvenom zadaćom i jednim od glavnih ciljeva budućega našega djelovanja.

Ne smije se dakako zanemariti niti upoznavanje ostalih naših domaćih planina, posebice onih Velike Kapele, Velebita i Dinarskih planina uopće, kao što i krasnih slovenskih Alpa.

Osim toga nužno je, da se posveti osobita briga daljenjem prikupljanju članova, naročito medju našom mladeži, te da se uznaštoji, da članstvo u što većem broju aktivno sudjeluje u društvenom radu.

U posljednje vrijeme pokazalo se je medju članovima takodjer veliko zanimanje za zimski šport, tako da je prošle zime velik broj članova posvetio svoje slobodno vrijeme zimskom športu, a napose skijanju. Trebat će stoga ove godine osnovati posebnu zimsko-športsku sekциju sa zadaćom, da organizuje zimski šport i da ga što više populariše priredjivanjem posebnih tečajeva, predavanja, utakmica i t. d.

Prije nego završim ovaj svoj govor, valja mi se osvrnuti i na našu foto-sekciju. Osim njezinog pročelnika druga Tade Mateljana, našeg vrsnog amateur-fotografa i još nekolice članova, nije medju ostalim članstvom pokazano dosad za tu lijepu granu umjeća onoliko smisla, koliko ista zaslužuje. Bilo bi stoga poželjno, da se djelatnost u toj sekcijsi proširi, kako bismo i mi mogli do-skora prirediti izložbu fotografija od samih »Velebita«.

Kako je iz svega rečenog vidljivo, četvrta godina djelovanja sušačke podružnice HPD može da zabilježi u društvenom radu znatan napredak, a sigurno, da je taj rad bio od velike koristi i za općenitost.

Dužnost je sviju nas, koji osjećamo potrebu uskog kontakta s prirodom i našim planinama uopće, a time i potrebu za boljim i ljepšim životom, da poradimo svojski oko toga, da se naše društvo što bolje razvije i afirmira, kako bi u uskoj suradnji sa našom Maticom u Zagrebu i u drugarskoj vezi sa ostalim planinarskim društvima, postalo pravim žarištem planinarske djelatnosti u Primorju.

Zahvaljujući svima onima, koji su dosad pomogli oko napretka našega društva, molim ih, da ga u buduće još jače podupru, pa ih u nadi, da će se mom apelu odazvati ponovno najsrednje pozdravljam.

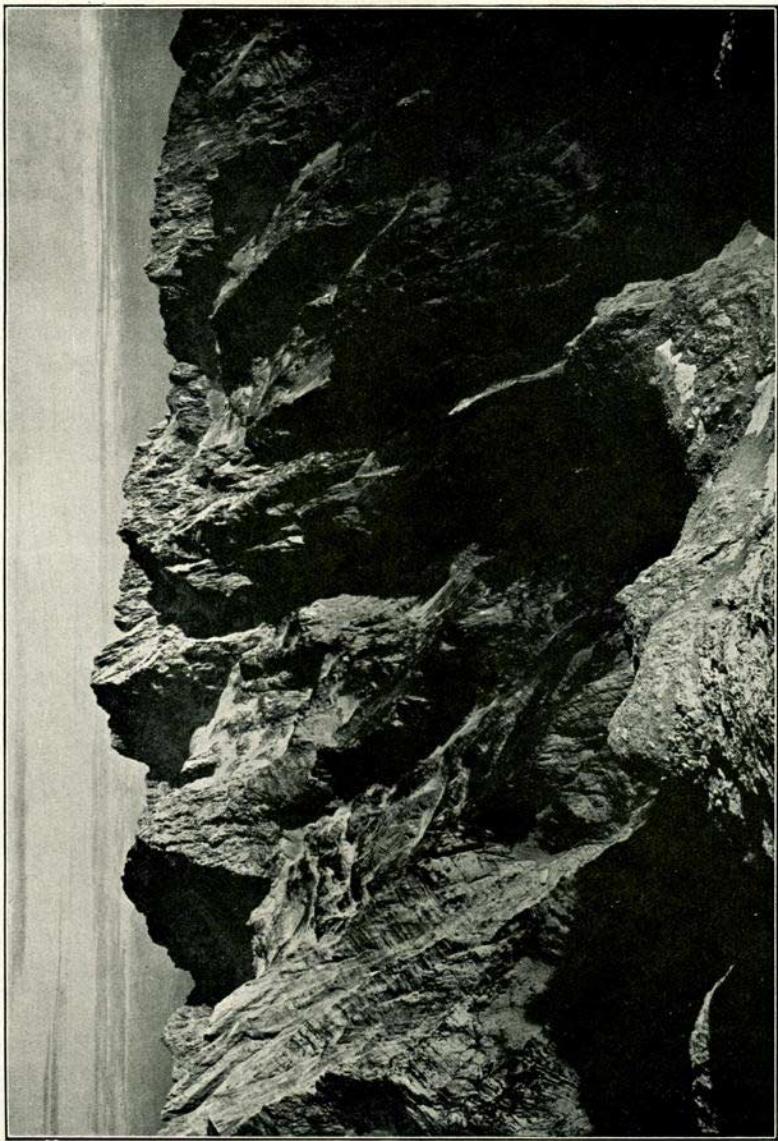
Tajnik čita svoj izvještaj o poslovanju i o radu podružnice u prošloj godini 1926.:

Slavna skupštino! Nakon četvrte godine opstojanja naše podružnice »Velebit«, češć mi je, da kađ tajnik izvjestim slavnu skupštinu o radu našeg društva u god. 1926., koja godina nimalo ne zastaje uspjehom i napretkom za ostalim prijašnjim godinama, pače ovo je bila godina življe naše djelatnosti i najveće važnosti, te nam je uspijelo te godine, da uz ostali naš rad izadjemo s gradnjom našeg planinarskog skloništa na Obruču.

Da naše pučanstvo počinje sve bolje shvaćati planinarsku ideju, dokaz je tome i povećanje broja društvenih članova, kojih je završetkom godine 1925. bilo 188, dok ih je sada 232 to jest broj se je članova u prošloj godini povećao za 73 člana. — U toj godini je — što istupilo, što isključeno uslijed zanemarivanja dužnosti prema društvu — članova 44, tako da je još uvijek broj između nadošlih i brisanih porasao za 29 novih članova. Odmah po zaključku prošlogodišnje glavne skupštine počelo se je ozbiljno pomicati na gradnju planinarske kuće ispod Obruča.

Osjećajući se s jedne strane dosta jakima za tu akciju i računajući s druge strane na razne potpore, odlučisemo da kuću sagradimo te smo u tu svrhu raspisali natječaj.

Prijavilo se je 5 natjecatelja, medju kojima izabrasasmo gosp. Lovra Miculinića, graditelja u Cerniku, kao najjeftinijeg natjecatelja sa ponudom od Din 86.176.—. Sa gradnjom kuće počelo se je dne 22. jula 1926. te se postavio 8. VIII. kamen temeljac. — Kuća je bila pod krovom već u septembru mjesecu, dok se je svečano otvo-

JULIJSKE ALPE: ŠKRLATICA.

FOTO: V. NOVAK.

UNIVERSITY LIBRARIES

renje iste obdržavalo 31. oktobra uz prisustvo do 150 planinara iz raznih mjesta naše domovine. — Pri posveti i otvorenju prisustvovao je uz ostale i gosp. prof. Josip Pasarić, predsjednik naše matice u Zagrebu uz više odličnih planinara, dok je posvetu obavio jelenski župnik gosp. Srećko Blažević.

Nakon obavljenog svečanog otvorenja kuće priredili smo kod povratka istoga dana na večer malu veselicu u Hrv. Čitaonici na Trsatu, gdje se obdržalo više pozdravnih i značajnih govora o toj svečanosti i o planinarstvu uopće. Govorili su po redu predstavnici, odnosno izaslanici svih podružnica i ostalih društava. Sutradan popodne dne 1. XI. održao je gosp. dr. Josip Poljak poučno planinarsko predavanje u dvorani gimnazijalne zgrade sa projekcijom diapozitiva o Velebitu, koje je predavanje moralno izvrsno uspjelo, a materijalno kako tako.

Kako predvidisemo, da sa ponudom od Din 86.176.— ne ćemo moći pokriti sve troškove gradnje kuće, to smo bili pripravni i na veće izdatke, a ti su doista iznesli ukupno kod gradi poduzetnika svotu od Din 103.000.— a sa svim troškovima i višeradnjama, kao i troškovi prevoza materijala i urednjem unutarnosti kuće i slično stoji nas kuća oko Din 114.000.— osim toga dobili smo od sušačkih trgovaca lijesom darovani dio drvenog materijala u vrijednosti od cca Din 6.000.—, koji je materijal upotrebljen za kuću.

Gosp. Miculiniću platili smo do danas na račun dugujućih mu Din 103.000.— već iznos od Din 77.000.—, tako da mu danas jošte dugujemo Din 26.000.—.

Kod sastavljanja nacrta kuće, pripomogao nam je u velike gosp. ing. D. Emili Boren, koji nam se je najpripravnije odazvao i u svakom pogledu išao u susret. Zato mu se i ovim putem zapisnički iskazuje zahvalnost. Kod gradnje kuće doprinesli su nam u velike takodjer i gosp. Prikril, ing. Arnold i drug Krsto Šojač sa svojim trudom oko ustanovljenja parcele, nadzorom i savjetom.

Zahvaljujući zauzimanju Ministra Trg. i Ind. gosp. dra Ivana Krajača, koji je i sam ne samo vrstan planinar, nego i bivši predsjednik središnjice u Zagrebu, dobilo je naše društvo u mjesecu aprilu prošle godine, novčanu potporu od Din 30.000.—, dok nam je sama središnjica pripomogla sa potporom od Din 10.000.—, pa im i ovim putem ponovno izrazujemo našu srdačnu hvalu.

Da si olakšamo troškove gradnje obratili smo se na vojnu komandu u Zagreb, koja nam je dala

dragе volje besplatno na dispoziciju manju četu vojnika i više konja sa kolima za transport materijala.

U kući smo namjestili kao pazitelja Ferdinand Fićora iz Dražica uz dosadašnju mjesecnu plaću od Din 500.—, koji do danas potpuno odgovara svojoj zadaći i kod kojeg se može dobiti potrebita hrana i prenoćište uz minimalnu taksu.

Preporuča se i ovom prilikom svim našim planinarima i ljubiteljima prirode, da se pri svojim izletima obilno posluže tom pogodnošću, čime će sebi priuštiti idealne užitke planinarenja, a nama donekle i materijalne koristi, tim više što na temelju otpisa Gen. dir. neposrednih poreza ne potпадamo plaćanju nikakvih taksa na piće.

Našu kuću dali smo osigurati kod društva »Slavije« u Ljubljani za svotu od Din 50.000.—, dočim smo pokućtvu osigurali za iznos od Din 10.000.—.

Kao što smo svake godine tako smo i ove priredili naš društveni krabuljni ples dne 26. II. 1927. u sokolskoj dvorani, koja je one večeri bila posjećena nad svakim očekivanjem. Redao se je bezbroj krasnih i veselih krabulja, medju kojima se isticala osobito planinarska grupa »Tirolaca«, priredjena od samih članica i članova našeg društva. Iznenadjenim njihovim zajedničkim upadom u dvoranu, u sredini koje su upriličili jedan kratak, ali vrlo zanimljiv i originalan tirolski ples uz svirku »Ziehharmoneke« pobudili su sve opću senzaciju i time dali samoj zabavi jedno neopisivo veselo raspoloženje, koje je trajalo do iznemoglosti do rano u zoru oko 6 sati.

Osobita hvala ide nekolicini naših aktivnih planinara, koji su dvoranu dekorirali nad svako očekivanje natkrilivši dvoranu zvezdanim nebom, a okruživši je sa borovom šumom.

Buffet je prikazivao pročelje naše originalne kuće na Obruču, koju provedbu je proizveo naš začasni član gosp. Rikard Kühnel, kojemu i ovim putem izrazujemo našu najdublju zahvalnost imajući pred očima njegov mnogogodišnji požrtvovni rad za naše društvo.

Sama zabava doprinijela nam je brutto inkaso od Din 000.—, dok nam je čisti dobitak ostao Din 000.—.

Nakon završenih ovih par glavnih točaka našega programa odlučisimo pristupiti k ideji za pošumljenje naših planina, kao na pr. Obruča, Vidalja, Fratra i neposrednu okolicu naše planice. U tu svrhu obratili smo se na Dir. Šumarsku molbom za izdašnu potporu, kojom bismo proveli naumljeno pošumljenje. Do danas nijesmo

dobili stvarnog rješenja, ali nam je obećano, da će nas se poduprijeti sa Din 25—30.000.—

Naše se je društvo obratilo takodjer i na grad Sušak u svrhu jedne male potpore, te nam je i ovdje obećana pripomoć od 2 i pol do 3.000 Din.

Konačno spominjem, da nam je uredništvo »Novog Lista« išlo uvijek u susret tiskajući naše dopise uopće, a naročito pak pozive na naše društvene izlete. Moramo im i ovim putem izraziti našu najsrdačniju hvalu.

U zadnje vrijeme nastojanjem gosp. Baucera obdarila nas je Jadranska Plovidba sa raznim ovećim kućnim i kuhinjskim predmetima, tako da nam je dužnost, da se zahvalimo Jadranskoj Plovidbi kao i zauzimanju gosp. Baucera, što smo došli do tih darovanih, a za nas važnih predmeta.

Prošle godine članovi izletničkog odbora provedeli su nekoje nove markacije, a nekoje obnovili, medju inima nam je istaknuti markaciju na naš oblubljeni i uvijek spominjani Obruč.

Naše društvo priredilo je prošle godine više izleta, ali nakon započete gradnje naše kuće apsorbirao je Obruč većinu naših službenih izleta, tako da smo bili prisiljeni ostale izlete prepustiti drugim prilikama, a posvetiti najveću pažnju gradnji naše kuće, kojoj su morali redovito svake nedjelje prisustrovati članovi.

U našem se je krugu našlo i tako zauzetih članova, koji su se kroz čitave tjedne nastanili na Obruču, da nadziru rad oko gradnje. Ako ih i pojmenice ne navadjamo ide im zato najveća hvala.

Tokom prošle godine obdržalo je naše društvo ukupno 22 redovite odborske sjednice, dok su se sastanci obdržavali redovito svake srijede u društvenim prostorijama.

Konačno se stavljaju do znanja i umoljavaju se članice i članovi, da što brojnije i redovitije polaze naše društvene sastanke, jer samo tako ćemo se još bolje međusobno upoznati i poraditi u prvom redu za napredak društva, a u drugom redu, za napredak naše ideje uopće.

Ponovno preporučam svima, da to prime naj-savjesnije do znanja i time zaključujem svoj tajnički izvještaj moleći slavnu skupštinu, da ga izvoli uzeti do blagohotnog znanja.

Izvještaj prima skupština jednoglasno do znanja.

Blagajnik čita svoj blagajnički izvještaj o imućstvenom poslovanju podružnice zaključivši svoj izvještaj sa čitanjem prošlogodišnje razmjere sa računom gubitka i dobitka.

Predsjednik čita izvještaj nadzornog odbora, kojim se predlaže podjeljenje odrješnice bivšem odboru, što skupština prihvata te podjeljuje jednoglasno odrješnicu za god. 1926.. Izvještaj nadzornog odbora se prima.

Predsjednik se zahvaljuje članovima na povjerenju i polaze čest predsjednika društva (poudužnice) zajedno sa čitavim odborom, a napose za svoju osobu moli, da ga se više ne izabire.

Skupština na to per acclamationem bira ponovno dra Dinka Vitezića za predsjednika, što član dr. Anton Kraljić konstatira uz odobravanje čitave skupštine.

Predsjednik se zahvaljuje, no predlaže u smislu pravila kao dobrog predsjednika u svrhu izbora dra Franju Jelušića, koji si bira za skratatore članove gg, Edgara Kühnela i Božu Mikuličića te provadja izbor ostalog odbora.

Glasovalo je u svemu 26 članova, te je prema tom glasovanju izabran sljedeći odbor: predsjednik: dr. Dinko Vitezić; potpredsjednik: Vladimir pl. Rieger; tajnik: dr. Franjo Jelušić; blagajnik: Tade Mateljan; odbornici: Vlašić Mario, Krsto Šojat; revizori: Makso Kezele, Edgar Kühnel i Stjepan Mateljan.

Novi odbor prihvata povjerenu mu dužnost te zauzimljie mjesto, a predsjednik se u ime cijelokupnog novog odbora zahvaljuje na povjerenju, apelira na potporu članstva te izjavljuje, da će kao i dosad zajedno sa novoizabranim odborom poraditi na boljak i procvat naše podružnice.

Eventualija. Predsjednik podjeljuje riječ članu Edgaru Kühnelu, koji predlaže, da se starije članove, koji su zasluzni za planinarstvo uopće, a za našu podružnicu napose, izabere u začasni odbor, koji će nam u svakom pogledu dobro doći i u svakoj prigodi sa svojom uplivnom moći znati ishoditi koješta dobrega i potrebnoga za društvo.

Skupština prihvata taj predlog, te se u taj odbor biraju sljedeći članovi: g. Dušan Baucer, g. Juraj Kučić, g. dr. Ferdo Pavelić, g. Zlatko Prikril, g. Jurica Ružić i g. Srećko Sukalić, dok se gledać drugih daje punomoć odboru, da ih može eventualno i nadopuniti.

Član Edgar Kühnel predlaže takodjer proširenje izletničkog odbora, jer bi se time postigla veća djelatnost i volja za rad, ako se član osjeća i malo obvezanim prema društvu, jer mu je podjeljena neka funkcija, te se taj predlog prihvata time, da taj odbor može da bude sastavljen i od više članova, to jest od 15 do 20 njih.

U izletnički odbor biraju se osim dosadašnjih g. Ivan Rubinić, g. Lubin, g. Nikolić, g. Perković, a za pročelnika bira se g. Božo Mikuličić.

Predsjednik konačno objavljuje, da će se svake srijede obdržavati u društvenim prostorijama predavanje upriličeno po kojem našem članu te pozivlje članstvo, da marljivo posjeće te sastanke.

Napominje nadalje predsjednik, kako ministarstvo saobraćaja ne pokazuje dovoljno shvaćanja za planinarski pokret, jer je planinarska društva usporedilo sa svim ostalim društvima davši mu istu povlasticu na željeznicama kao i onima, dok u drugim kulturnim državama imaju planinarska društva mnogo veće pogodnosti kod vožnje. Izleti će se zato morati upriličavati manje uporabom željeznice, a više pješke u našu bližnju okolicu.

Predsjednik pozdravlja još jednom sve prisutne, a naročito naš pomladak, jer u njemu gledamo svoju uzdanicu, te zaključuje skupštinu u 12.30 sati.

Društvena predavanja. U nastavku održana su još slijedeća predavanja ove sezone:

1. G. Pavel Kunaver iz Ljubljane održao je dne 23. III. svoje treće predavanje s projekcijama o Julskim i Kamničkim Alpama sa svima prilazima i silazima i alpinskom florom te je i ovaj puta pred dupkom punom dvoranom pučkog sveučilišta pobrao zaslужeni aplaus.

2. Predavanje dra. Julija Kugya. Davno prije najavljeno predavanje poznatog svjetskog alpiniste i odličnog planinarskog pisca g. dra. Julija Kugya iz Trsta održano je dne 27. travnja t. g. u $\frac{1}{2}$ 9 sati na večer u dvorani pučkog sveučilišta, koja je te večeri bila daleko premašena da primi sav broj slušalaca. Točno u $\frac{1}{2}$ 9 sati otvara sastanak prvi društveni podpredsjednik dr. Josip Poljak, pozdravlja prisutne i predstavlja im odličnog planinarskog gosta i predavača. Iza toga kratkim i jezgrovitim prikazom ocrtava ličnost i karakter predavača i kaže:

Gospodje i gospodo!

Predstavljajući Vam g. dra. Juliju Kugya re-kao sam da je poznati alpinista i istraživaoc Julskih Alpa. Da krivo ne shvatite alpinizam dra. Kugya, i da ne mislite, da je dr. Kugy alpinista one vrste, kojima je glavna zadaća težnja za neistraženim visinama, a koji svoju težnju pretvaraju u kruti i čisti sport, sloboden sam u kratko da Vam prikažem alpinizam dra. Kugya. Njegov alpinizam nije nikada čeznuo za prije spomenutim načinom planinarenja, nego baš naprotiv, on je svoje planinarenje uvek smatrao kao neku

pobožnost, kao molitvu, njegovo je planinarenje: pravo istraživanje velikih i moćnih prirodnih tajna. Nikada nije on išao u gore kao sportaš planinar, nego kao čovjek pun osjećaja, ljubavi i poštovanja prema planinama, sa strahopočitanjem promatra on gorostase gorske, koje on smatra svojim najboljim i najiskrenijim prijateljima, pa zato i kaže u svom velikom alpinističkom djelu »Iz života jednoga planinara« punom poezije i velike ljubavi o tome slijedeće: »Planine neka ne budu našim neprijateljima. Nikada nisam volio, kada sam gdje čitao, da im treba dobaciti rukavicu i da zato idemo u planine da ih pobjedimo, da ih smatramo neprijateljem, protiv kojega postavljamo vlastitu snagu. Alpinizam nije borba i nije ratno stanje. Rat može da bude samo prigodice kao epizoda ili slika. Temelj alpinizma mora uvijek da bude čista ljubav k Prirodi i planinama, mora da bude duboko produbljivanje njenoga života, njenog bića i njene duše«. Ili opet na drugom mjestu istog djela kada kaže: »Prva krije post planinara neka je skromnost«. Samo ljubavi otvaraju planine sve svoje bogatstvo i svu dubinu svoje duše. One traže potpunog čovjeka, s potpunim predanjem, čeličnom voljom i istinitim oduševljenjem. Takođe planinaru vraćaju one ljubav za ljubav, a onoga koga one ljube, onoga one uzdižu visoko i čine ga velikim i bogatim. Stoga kaže dr. Kugy dalje: »Stupajmo u njihove dvorce kao skromni gosti u kući nadmoćnika. Planine su bile cijelog moga života moj najači oslon. One su bile vanredno dobre s menom. Mnogo puta su me tiho vodile, često tješile i iz teških zemaljskih patnja ponovno uspravile«. Eto gospodo i gospodje to nazivlje dr. Kugy planinarskim životom, a slika planinara prema toj njegovoj zamisli može se opisati s par riječi: »Planinar treba da bude istinit, otmen i skroman«. Predaleko bi me zavelo, kada bi Vam htio još detalje prikazivati alpinističko shvaćanje našeg odličnog predavača, a držim da to nije niti potrebno jer ćete iz njegovog predavanja, koje je zapravo alpinistička propovijed, najbolje razabrati njegove ideje, njegovu neodoljivu i plemenitu ljubav za planine, koje Vam ja i onako nisam u stanju da prikažem poezijom i onako čuvstvenim i iskrenim shvaćanjem uzvišenosti alpinizma, kako to shvaća naš odlični predavač.

Nakon tog kratkog prikaza moli g. predavača da izvoli otpočeti svoje predavanje.

Dr. Kugy zauzima svoje mjesto ozbiljan, miran i dostojanstven i započima svoje predavanje »Iz života jednoga planinara«. Prvi dio predavanja posvetio je predavač Julijanskim Alpama s svojim doživljajima u njima, a u drugom dijelu,

koji je nastavio nakon kratke stanke prikazuje nam doživljaje s jednog odsječka grupe Mont Blanca. Puna tri sata znao je dr. Kugy upravo majstorskim načinom da uzdrži brojno slušateljstvo u neprestanoj napetosti, tako da je slušateljstvo bilo upravo očarano njegovim blagim i otmennim riječima. Njegovo predavanje doimljše slušatelja poput bujice ljubavi prema planinama i njenim prirodnim krasotama. Kroz cijelo predavanje provejava njegova ideja čovječanstva ljubav k bližnjemu, vlastita skromnost i uz to velika otmenost. Na koncu svakog dijela popratio je predavač svoje predavanje s krasnim diapositiv slikama iz spomenutih područja. Bura pljeska dokazom je najboljim kakve je kvalitete Kug-yevo predavanje, jer oduševljeno slušateljstvo trebalo je dulje vremena da dade oduška svome ushićenju.

Iza predavanja oslovio je predavača drugi društveni podpredsjednik g. B o t h e kratkim i dirljivim govorom predavši mu u ime društva krasan lovor vjenac urešen hrvatskom trobojnicom i društvenim znakom, i jednu pozlaćenu plaketu — jubilarni znak 50-god. HPD. — u ukusnum etui. Nakon toga bio je prijateljski sastanak s predavačem u gradskom podrumu.

Izleti. U mjesecima ožujku i travnju priredili smo i održali izlete na: Slieme, Oštrc, Koprnik, Japetić, Tremzina-Crnopac, Ponikve i Gorščica, na kojima je sudjelovalo 180 članova. Daljnji izleti koje društvo priređuje svake nedelje objavit ćemo uvijek na vrijeme u zagrebačkim dnevnicima. Upozorju se članovi da na društvene prirede nose sa sobom društvenu iskaznicu i u zapučku društveni znak.

Gradnje kuća i skloništa. Planinarska kuća na Zavižanskoj kosi na Sievernem Velebitu vrlo dobro napreduje te ima izgleda, da će najdulje za 2 mjeseca biti potpuno gotova i predana javnoj uporabi planinarima. Svečano otvorenje i posveta ove kuće bit će obavljena na svečani način, a vrijeme otvorenja objavit ćemo pravovremeno u zagrebačkim dnevnicima. — Rauhova lugarnica na Medvednici takodjer će se obnoviti i bit će stalno opskrbljena da i na taj način pružimo izletnicima u Zagrebačku goru čim ugodniji boravak u prirodi.

Iz putničke blagajne HPD. Pozivaju se članovi da se u svom interesu začlane u Putnu blagajnu koja uz razmjerno mali doprinos pruža svojim članovima 50% pogodnost putovanja na željeznici na svima izletima koje ona priređuje svaku drugu nedjelju.

Iz Foto-sekcije HPD. Upozorujemo članove amater fotografa da je svaki utorak predavanje u društvenim prostorijama Ilica 37.

Naši pokojnici. Ova godina kao da je za planinare počela s lošim znacima, jer evo u kratkom razdoblju imamo dvije teške planinarske nesreće i dva gubitka odličnih naših redovnih i začasnih članova. Dne 10. travnja t. g. unesrećila se padom s Kleka naša članica od god. 1924. gdjica Eletka Hagenreiter. O samom slučaju nesreće govorimo na drugom mjestu u ovom broju.

Dne 17. travnja t. g. stradao je prigodom uspona na krševito Biokovo naš član od g. 1921. g. Maksimiljan Mandl, koji je uslijed silna napora po strahovitom kršu Biokova i po bijesnoj buri koja je tih dana harala biokovskim krajem platio svoje samopouzdanje mladim svojim životom. U narednom broju Hrv. Planinara donijeti ćemo pobliže prikaz i životopis pok. Mandla. Njegovi mrtvi ostaci preneseni su iz Dalmacije u Zagreb, gdje je sahranjen uz brojno sudjelovanje planinara.

Dne 2. svibnja t. g. umro je g. Antun Pačlić, član našega društva od g. 1925.

Dne 4. svibnja t. g. umro je u malenom gorskem mjestancu Slovenije u Dovju iznad Mojstrane odlični slovenski planinar, pisac i planinarski pjesnik i nacionalni slovenski kulturni borac, a naš začasni član župnik Jakob Aljaž, Počeb dičnog starine obavljen je dne 7. svibnja u pitomom mjestancu Dovje. Ljubljanskim vlakom, koji dolazi iz Jesenica na stanicu Dovje-Mojstrana stiglo je oko 10 sati oko 1200 osoba što planinara, što članova pjevačkih društava i ostalih štovatelja pokojnog Aljaža. Točno u $\frac{1}{2}$ 11 sati zaočeo je pogreb uz veliku svećeničku asistenciju, pa je iz župnog stana gdje je pokojnik ležao krenuo kroz mjesto Dovje, a odavle prema mjesnom groblju. Tu je u župnoj crkvi nad mrtvim tijelom pokojnika održana propovijed, a zatim svečane zadušnice i opijelo. Nakon opijela otpjevala je Glazbena Matica iz Ljubljane svome začasnom članu dvije tužaljke, našto je krenula povorka iz crkve do rake, koja se nalazi pred pokrajnjim ulazom u sakristiju. Nad grobom se oprostio SPD. društveni podpredsjednik g. Milakar vrlo biranim i dirljivim govorom, tako da je mnoga i mnoga suza potekla za vrijeme njegova govora, ističući vrline i samoprijegoran planinarski nacionalno kulturni rad pokojnika. Zatim se je u ime HPD, koje je bilo zastupano četvoricom članova oprostio od pokojnika prvi društveni podpredsjednik dr. Josip Poljak slijedećim kratkim govorom:

Mili pokojnič!

Primismo u srijedu na večer tužnu vijest, da je Tvoja blaga duša pošla na najvišu turu u visine slobodnih i blaženih duhova. I ta je vijest velno odjeknula diljem naše otačbine gdje ima planinara, što je dokazom i ovaj žalobni zbor, koji se je okupio oko Tvoga groba, da Te isprati i da Ti kaže svoj posljedni planinarski »Zdravo«. No kako smo god mi svi ožalošćeni i teško nas se doimlje gubitak Tvoga blagog i očinskog dje-lovanja, ipak je netko u našoj blizini tko se raduje Tvom stanju jer kroz to si stanje došao posve u njegovu blizinu, prikučio si se više njegovom tajnovitom i veličanstvenom carstvu, postao si s njime tako reči jedno. Taj netko je Tvoj stari znanac i prijatelji, koji Ti je pružao utjehe i radosti, kada si se iz doline suza uzdigao do njegovih tajanstvenih dvorova. Taj Tvoj stari i dobri prijatelj naš gordi i veličanstveni Triglav veseli se eto danas da Ti dušu prima u svoje carstvo, a tijelo Tvoje da prima u svoje podnožje.

I tako Ti, koji si ga za života toliko ljubio, nagradjen si od njega takodjer ljubavlju, jer Ti eto otvara nebotični Triglav sve svoje bogatstvo i svu dubinu svoje duše, a čini to zato jer si bio potpuni čovjek, jer si mu se za života potpuno predao, s čeličnom voljom i istinitim oduševljenjem. Za života si nastojao da duboko produbiš njegovu blistavi život, njegovo veličanstveno biće i njegovu duboku i nedosežnu dušu, i baš ove činjenice učiniše iz Tebe idealnog planinara, koji je svakom prilikom odavao čistu ljubav k Prirodi i planinama. Tu svoju nježnu ljubav prema planinama, a specijalno prema bajoslovnom Triglavu prenašao si kao dobar i blag učitelj i na mladji naraštaj koji je pošao Tvojim neumrlim stopama i koji je od Tebe naučio ljubiti i štovati ljepotu Prirode i veličanstvenost lijepih slovenskih planina. Krivo misle oni, koji drže da smo Te izgubili, jer i ako tjelesno nisi i nećeš više biti medju nama, to ćemo te mi ipak uvijek naći kada zadjemo u svemoćno carstvo Tvoga ljubimca Triglava, jer duh Tvoj kružiti će uvijek u njegovim sferama, i tako ćemo mi biti uvijek s Tobom u neposrednom kontaktu.

Vas pak braćo slovenski planinari, kojima je naš mili pokojnik bio duhovni vodja u planinarstvu, koji je bio u teškim prilikama lučonoša planinarstva i veliki kulturni radnik na dizanju nacionalne slovenačke svijesti molim, da ne tuguješ za našim dragim Jakobom Aljažem, jer Vi ga niste izgubili niti ćete ga izgubiti, jer on duhom svojim nadahnjuje svoga ljubimca Triglava, kćeg i Vama i nama ostavlja za sva vremena, kao trajan spomenik i zalog kojega neće nestati između nas jer je vječan i neumrl.

Hrvatsko Planinarsko Društvo kao svomu začasnomu članu i kao istinitom, otmenom, idealnom i skromnom planinaru sačuvati će Ti spomen vječno, jer i Ti spadaš po svojim idejama u kolo naših osnivača, s kojima ćeš rame uz rame stajati na onom uzvišenom i idealnom planinarskom prijedestalu, u koji će kroz sva vremena biti uprte oči svih hrvatskih planinara. Vječna Ti slava!

Još su govorili zastupnici turističkog kluba Skala iz Ljubljane, turističkog kluba Slieme iz Zagreba, jugoslavenskog zimskog sportskog saveza, Glazbene Matice iz Ljubljane i domaćeg pjevačkog društva. Ovi potočnji jedva su dospijeli dovršiti svoje govore, kada se s Triglava počeše valjati tmasti oblaci uz bljesak i grmljavini, kao da je i on ljubimac pokojnikov htio još da kaže svoju i da se oprosti i on s mrtvim tijelom svoga štvcatelja. Bezbroj vijenaca išao je na čelu povorke, od kojih su se neki isticali svojom ljepotom prekrasnog alpinskog cvijeća. HPD. položilo je veliki i ukusni lovor vijenac na grob pokojnikov.

Slava svim našim dragim pokojnicima!

Planinarska literatura. U društvenoj poslovničici Ilia 37. mogu članovi nabaviti razna društvena izdanja uz vrlo povoljne cijene kao razne Vodiče: na Medvednicu, po Plitvičkim jezerima (snižena cijena), po Gorskem Kotaru i t. d. — Osim toga stoji članovima na raspolaganje društvena knjižnica sa vrlo lijepim i poučnim planinarskim štivom.

Planinarske vijesti.

PLANINARU U SPOMEN.

Nema Te više, nepoznati planinarski druže. Pošao si, da i opet iskažeš počast, udivljenje ljubav svoju do velike prirode, — ali, ona je zatražila više. Zatražila je, da joj doprineseš najdragocjeniji dar — život svoj — i Ti si joj ga dao!

Planinar svom dušom, bio si spreman, da tu žrtvu doprineseš. S tom mišljem i svjestan težtve, polazi svaki nas u krilo veličajne prirode. Ne plašimo se. Sila njezina, kojom nas privlači neodoljiva je i veća od straha.

Sada si sretan! Zadnje kucaje srca Tvoga, čula je ona, koju si čistim srcem ljubio, koju si razumijevao i obožavao. Sivi kamen, primio je posljednji dah osjećajne i velike Tvoje duše — kao pečat neizmjerne ljubavi Tvoje. Naslućujem nježnost Tvoje duše, koja je potpuno shvaćala privlačivost planina i odazivala im se. One su Te u znak ljubavi svoje i zadržavale za sebe.

Mi ćemo, da do volje božje i dalje polazimo u planine i čistim srcem da veličamo Onoga, koji svim tim krasotama upravlja.

A Ti primi, kao drugarski pozdrav, koji će staviti kao simbol idealnog planinarskog osjećaja, na ploču Tvog imena — maleni vjenčić runolista — i snivaj slatko!

Zagreb, 22. travnja 1927.

PRVA ŽRTVA KLEKA.

Dne 9. travnja otišle su dvije veće skupine turista u Ogulin, da se sutradan u nedjelju uspnu na Klek odnosno na sz. izdanke, t. zv. Klečice.

Kakogod je prvi dan bio vanredno lijep, zrak bistar, a nebo vedro, tako je drugo jutro usvapultalo s jakom burom i kišom.

Veća od obiju grupa odvojila se još prvoga dana i pošla do na livade pod Klekom u Klekovački Jarak, gdje je opet većina odlučila da podje lijevo na glavni vrh, dok su trojica od turista pošla na desno izravno prema Klečicama. Naša partija u kojoj je bila i gdjica E. H. i drug L. i ja ostala je još u Turković selu čekajući na povoljnije vrijeme, koje je oko 6 sati jutrom i nastupilo, uslijed vjetra, što je raskinuo oblake.

Kad smo došli do ispod Klečica oblaci su i opet navalili i zastrali čitav okoliš. Dozivajući drugove, koji su još za rana bili pošli u stijene

doznali smo, da prilike za penjanje nisu baš povoljne, stoga smo lakšim putem zaobišli stijene i uspeli se na greben prema glavnom vrhu. Tu smo se zaklonili u maloj špilji, u kojoj smo u ostalom bili ugovorili sastanak s drugovima, koji su pošli da izvedu uspon preko Klečica. Kako je bilo već poodmaklo doba ručka, a i vrijeme kad bi drugovi morali nadoći, zabrinuli smo se nije li im se štograd desilo. Stijene su vlažne, trava skliska i mokra, a Klečice vraže i pod dobrim vremenskim prilikama. Dulje više nismo mogli čekati, te ostavivši družicu u špilji na sigurnim i suhom, naloživši joj da čuva stvari i čeka na naš povratak, pošli smo nas dvoje drug L. i ja što smo brže mogli i. ispod prve i onda na sedlo između obiju Klečica. Osiguravši se užetom uspesmo se odatle uz glatku stijenu sjeverne Klečice, kad istovremeno naidje i grupa drugova sa sjeverne strane na vrh. Tu smo sjeli na čas da odahnemo od napora, ali još nije bilo prošlo ni par minuta, kad najednom na vrhu susjedne Klečice iskrnsne drugarica E. H., koja se bila popela usprkos našem zabrane. Kad smo joj stali dovikivati neka bude na oprezu, jer da s one visine ne može da prosudi položaj, upozorivši je ponovno da pričeka dok dodijemo po nju.

Drug L. smjesta se vratio na sedlo i pošao joj u susret, dok su svi ostali oprezno slijedili za njim. Gdjica E. H. sjela je međutim nasuprot nama na plato vrha promatrajući nas, koji smo silazili. Ali došavši na sedlo između obiju Klečica, izgubili smo je iz vida, budući ju je sakrila stijena.

Još za vrijeme dok smo spremali užeta navali kiša i vjetar, pa se na čas sklonismo u zavjetrinu ispod jedne stijene. U taj tren prodje me neugodan osjećaj — kao da mi se ukazuje čovjek, koji pada niza stijenu. Ostavim drugove i pojdem za drugom L., koji je već davno prije bio pošao u susret gdjici E. H. Nadjemo se pod istočnom stijenom Klečice, gdje mi on javi, da je gore nije našao i da će je potražiti, a on misli, da je međutim išla drugom stranom u našu špilju. Poletio sam brzo kao nikad u životu uza stijenu ne mareći za vlastitu sigurnost, ali na vrhu nije bilo nikoga. Pregledao sam sve silaze, sve raspukline i stijene no uzalud. S vrha sam doviknu drugu, a on mi iz špilje domahnio rukom — sam. Znao sam na čemu smo, srce mi se zgrčilo, stisnuto sam zube, i spustio se dolje, a da ni sam nisam znao kako.

Drugove sam tješio, da je možda sašla drugim putem. Mi se razdijelimo dogovorivši se, da ćemo se naći na s. strani Klečica. Četvorica podju našim prijašnjim usponom pod stijenama. Drug D. i ja pokušali smo isprva kroz stijene izravno dolje, ali teren je bio previše kršljiv i zemlja sva promočena. Zato smo zaobišli više desno do pod stijene. Sad je došlo najteže — iza svakoga grebena i svake uvale, iza svake stijene očekivali smo strašan prizor; sve smo jedan drugoga puštali naprijed. Pod strmom stijenom, tik pod najvišom glavicom i Klečice, naišli smo na svježe istrgnutu travu i na mjesto, gdje je tijelo prviput palo. Tridesetak koračaja dublje ležala je drugarica mrtva.

Ostali smo bez riječi, tupi i poraženi strašnim dogadjajem. Već su s druge strane naišli drugovi, još su je dozivali još nijesu znali da smo je našli, da tukraj nas leži bez života. Njeno ime odzvanaše u stijenu — vjetar ga raznosi u sve uvale i dolove, ali ona više ne čuje.

Tijelo njeno je još ovđe, no duša je već davnio stigla u bolje, sretnije krajeve.

Još jednom treba sakupiti svu snagu živaca, da nesreću saopćimo drugovima. Zatim ostaju dvojica uz pokojnicu. Bura, vjetar i kiša prolama se iskršenom šumom. Silazimo nesigurnim koracima u nizinu. U selu me dvojica ostavljaju da objave tešku nesreću i izvrše ostale dužnosti, a ja se vraćam sa 3 seljaka natrag u goru, da snešemo našu drugaricu s njenog zadnjeg puta u planinama.

Usud je tako odredio. Dok nas je neka viša sila zvala, da podjemo za drugovima, sluteći da su u opasnosti, ostavili smo nju samu. A eto oni, koji su se tog dana svemu izlagali ostaju, dok plača životom ona, koja je zabrinuta pošla za nama.

Gorda su ta naša božanstva, velika, silna i nedostiziva. Privlače nas neobuzdanom snagom, daju nam novi život, ali nam ga i oduzimaju.

Sirota drugarice, — zašto si baš Ti morala biti prva žrtva!

N. C.

Nešto o Canadian Alpine Clubu. Mi smo vični da se planinarska društva osnivaju tamo gdje ima u neposrednoj blizini planina, do kojih se može doći za par sati, pa da obavimo za dan dva uspon i da se sretni i zadovoljni vratimo u svoje sjedište. Amerika ta zemlja čudesa i ne-

mogućnosti po našem shvaćanju i u planinarskom pogledu daje nam prave amerikanske pojmove o daljinama. Canadian Alpin Club treba iz svojih sjedišta do prvih dolina gorja Rockies vožnje željeznicom 3 do 4 dana, što prenesno našom željeznicom znači sigurno 6—8 dana. Rockies gorje je znatno raširenije i netaknuto gorje od Alpa. Naši planinari ne planinare rado u krajeve gdje nema planinarskih kuća i skloništa, pa svi zato radje pohadaju slovenske Alpe, nego ostalo naše gorje. Kanadjani toga komforata ne mogu niti izdaleka u toj mjeri uživati, kao naši planinari u Sloveniji, jer u cijelom Rockies gorju postoje za sada samo dvije planinarske kuće i Canad. Pacific-Hotel u Banff-u.

Obzirom na velike udaljenosti i pomanjkanje planinarskih uporišnih tačaka putuju kanadski planinari svake godine ljeti u zatvorenim karavanama prema zapadu u brijegeve do mjesta zvanih »Camp« t. j. logorište. Kroz dva tjedna bivakiraju pod šatorima, koje nose konji. Od tih logorišta poduzimaju oni tada svoja uspinjanja na razne vrhunce i dijelove Rockies-gorja.

Tim načinom nastoji kanadski alpinski klub da otvori i pokaže svojim ljudima prirodne ljepote Rockies-gorja, i da otkriva još nepoznate njegove regije.

Kanadski alpinski klub osnovan je g. 1906. od glavnih inicijatora te ideje H. J. Parkera i A. O. Wheelera sa 70 članova. Danas broji klub oko 500 članova, koji su podijeljeni na 8 mjestnih sekcija.

Alpinizam na otoku Javi. Pred kratko vrijeme osnovano je na otoku Javi u Indijskom oceanu n i o z e m s k o - i n d i j s k o a l p i n s k o u d r u ž e n j e . Kao prvu svoju zadaću postavilo si ovo udruženje, da popravi puteve koji vode na najviši brijež Jave na vulkan Smeroe (3700 m). Osim toga kane podići u polovici visine toga strmog alpinskog čunja neku vrst skloništa, da se time olakša uspon na sam vrh. Dosele su se usponi poduzimali na najvišu tačku Smeroe-a iz najviše ležećeg javanskog lječilišta Tosari, koji leži 1800 m visoko, a za koji je uspon trebalo 3 do 4 dana. Pošto se na Javi nalazi znatan broj visokih vulkana, koji su bez dovoljnih pristupa i skloništa to će N. I. A. imati široko polje rada za dugi niz godina.

(Die Alpen II., Nr. 2. 1927.)

Ispravak.

Usljed lošeg označivanja podnaslova u članku »Šar Planina« od gosp. dra I. Krajača dogodilo se je, da su podnaslovi »Ostatci pretkršćanskih nac. običaja u Makedoniji« i »Velika makedonska jezera« odštampani kao zasebni članci, pa je tako izostalo ime autora. Oba članka je napisao odlični naš planinarski pisac i bivši društveni predsjednik dr. I. Krajač.

U članku »Šar Planina« kao i u prije dva spomenuta članka potkrale su se slijedeće pogreške: U broju 1. »H. P.« na str. 3. zadnji redak i str. 4. prvi redak ima stajati »Rudoka Planina« mjesto Rudska Planina. Na str. 7. redak 3. i 6.

odozgo ima stajati »kačamak« mjesto komačak. U br. 2.—3. »H. P.« na str. 22. piesmica drugi redak odozgo »Kači se« mjesto Kaži se; na str. 23. redak 14. odozdo ima stajati »uživila« mjesto uživala; na str. 24. redak 25. odozgo ima stajati »optočen« mjesto otpočen; na str. 27. zadnji redak »zvano ostrvo Sv. Petra« mjesto zvano Sv. Petra; na str. 28. redak 9. odozgo »učenika« mjesto mučenika; na str. 40. redak 6. odozgo »ići sa skijima« na ledjima« mjesto ići s ledjima. U br. 2.—3. »H. P.« natpis pod gornjom slikom Biokovo ima stajati »Selo Tučepi južno Mačarske« mjesto: selo Turepi.

Članarina za 1927. godinu. Umoljavamo cijelokupno članstvo da za novu 1927. godinu čim prije uplate dospielu članarinu. Uplata može se vršiti preko društvenog povjerenika ili inkasatora, koji imade pismenu punomoć za to, ili osobno svaki dan (osim nedjelje) od 8—12 prije i od 5—8 poslije podne u društvenoj poslovnici Ilica 37, dvorište lijevo.

Upozorujemo, da u ovoj godini ne vrijede više stare dosadanje iskaznice, već se imadu zamijeniti (uz odštetu od 5 Dinara) s novima koje će morati svi članovi u buduće sa sobom nositi, jer bez predočenja iskaznice ne će nitko moći računati na bilo kakvu pogodnost koju društvo pruža svojim članovima ma gdje bilo, a navlastito na željeznicama prigodom planinarskih izleta, gdje je od sada uvedena stroga kontrola.

Nove iskaznice moraju biti providene fotografijom i vlastoručnim potpisom vlasnika, pa se imadu uvijek pokazati na zahtjev nadležnih organa.

Iskaznice su jednake za sva planinarska društva udružena u Savezu planinarskih društava u kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca.

Članarina za 1927. godinu ostaje nepromijenjena, a iznosi kako slijedi:

a) Stari redoviti članovi: Članarina Din 25.—. Doprinos za gradnju kuća i skloništa Din 5.—. Za novu iskaznicu Din 5.—. Ukupno Din 35.—.

b) Stari član dak: Članarina Din 12.50, doprinos za gradnju kuća i skloništa Din 5.—, za novu iskaznicu Din 5.—. Ukupno Din 22.50.

c) Novi član: Upisnina Din 15.—. Članarina Din 25.—, doprinos za gradnju kuća i skloništa Din 5.—, za novu iskaznicu Din 5.—, za pravilnik Din 2.—. Ukupno Din 52.—.

d) Novi član dak: Upisnina Din 5.—, članarina Din 12.50, doprinos za gradnju kuća i skloništa Din 5.—, za novu iskaznicu Din 5.—, za pravilnik Din 2.—. Ukupno Din 29.50.

Planinari ! Širite svoje glasilo „Hrvatski Planinar“

SADRŽAJ: Dr. J. Poljak: † Jakov Aljaž. — Vj. Novotni: Prvi ulaz na vrh Logan (6050 m.). — M. Savinjski: Istočnim Žumberkom od Jastrebarskog do Brežica. — Naše slike. (Str. 55.). Društvene vijesti. (Str. 60.) — Planinarske vijesti. (Str. 70.).

Izdaje »Hrvatsko Planinarsko Društvo« u nakladi »Nakladne zadruge Hrv. Planinara« u Zagrebu. Odgovorni urednik: prof. dr. Josip Poljak.

Tisk: Nadbiskupske tiskare u Zagrebu.

Za tiskaru odgovara: Stjepan Marinović, Gjorgjićeva 18.